

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА
ДИЗАЙНУ

Факультет економіки та управління

Кафедра фінансів

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему

**Фінансові технології та обліково-аналітичне забезпечення в управлінні
прибутком підприємства
(на прикладі ТОВ “АКЦІОНЕР”)**

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Освітня програма	Фінансові технології, облік та бізнес-аналітика

Виконав: студент групи МгФТО-24

Шкуренко М.В.

(прізвище та ініціали)

Керівник д.е.н., проф. Тарасенко І.О.

(прізвище та ініціали)

Рецензент д.е.н., проф. Левченко В.П.

(прізвище та ініціали)

Київ 2025

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА
ДИЗАЙНУ

Факультет економіки та управління

Кафедра фінансів

Рівень вищої освіти Другий (магістерський)

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Освітня програма Фінансові технології, облік та бізнес-аналітика

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри фінансів

проф. Тарасенко І.О

“ _____ ” _____ 20 _____ року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Шкуренку Миколі Вікторовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи Фінансові технології та обліково-аналітичне забезпечення в управлінні прибутком підприємства

2. Науковий керівник роботи Тарасенко Ірина Олексіївна, д.е.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від “29” вересня 2025 року
№ 183

3. Вихідні дані до роботи Законодавчо – нормативні акти України, статистичні

дані, підручники, монографії, фахові наукові видання, словники, дані управлінського обліку, бухгалтерської і фінансової звітності ТОВ «АКЦІОНЕР»

4. Зміст кваліфікаційної роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

Вступ; Розділ 1. Теоретико-методичні основи та обліково-аналітичне забезпечення управління прибутком підприємства; Розділ 2. Аналіз фінансового стану ТОВ “АКЦІОНЕР” і тенденцій цифровізації економіки України; Розділ 3. Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком ТОВ “АКЦІОНЕР” на основі фінансових технологій; Висновки; Список використаної літератури; Додатки

6. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Тарасенко І.О., д.е.н., професор	виконано	виконано
Розділ 1	Тарасенко І.О., д.е.н., професор	виконано	виконано
Розділ 2	Тарасенко І.О., д.е.н., професор	виконано	виконано
Розділ 3	Тарасенко І.О., д.е.н., професор	виконано	виконано
Висновки	Тарасенко І.О., д.е.н., професор	виконано	виконано

7. Дата видачі завдання 01.09.2025

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Терміни виконання етапів	Примітка про виконання
1	Вступ	01.09 – 20.09.2025	виконано
2	Розділ 1. Теоретико-методичні основи та обліково-аналітичне забезпечення управління прибутком підприємства	21.09 – 15.10.2025	виконано
3	Розділ 2. Аналіз фінансового стану ТОВ “АКЦІОНЕР” і тенденцій цифровізації економіки України	16.10 – 31.10.2025	виконано
4	Розділ 3. Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком ТОВ “АКЦІОНЕР” на основі фінансових технологій	02.11 – 26.11.2025	виконано
5	Висновки	02.11 – 26.11.2025	виконано
6	Оформлення кваліфікаційної роботи (чистовий варіант)	27.11 – 30.11.2025	виконано
7	Здача кваліфікаційної роботи на кафедрі для рецензування (за 10 днів до захисту)	До 01.12.2025	виконано
8	Перевірка кваліфікаційної роботи на наявність ознак плагіату (за 10 днів до захисту)	До 04.12.2025	виконано
9	Подання кваліфікаційної роботи у відділ магістратури для перевірки виконання додатку до індивідуального навчального плану (за 10 днів до захисту)	До 01.12.2025	виконано
10	Подання кваліфікаційної роботи на затвердження завідувачу кафедри (за 7 днів до захисту)	До 08.12.2025	виконано

Студент

_____ (підпис)

Шкуренко М.В.
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник роботи

_____ (підпис)

Тарасенко І.О.
(прізвище та ініціали)

Рецензент

_____ (підпис)

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Шкуренко М.В. Фінансові технології та обліково-аналітичне забезпечення управління прибутком підприємства (на прикладі ТОВ “АКЦІОНЕР”)

Кваліфікаційна робота присвячена теоретико-методичному, аналітичному та прикладному обґрунтуванню удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком підприємства на основі сучасних фінансових технологій (FinTech). У дослідженні систематизовано наукові підходи до визначення економічної сутності прибутку, ролі та функцій у системі фінансового управління, а також методичних підходів до оцінки ефективності управління прибутком. Проаналізовано організаційно-економічні характеристики, фінансовий стан та фінансові результати діяльності ТОВ “АКЦІОНЕР”; виявлено ключові проблеми у сфері управління прибутком, обліково-аналітичній системі та використанні цифрових фінансових технологій.

Запропоновано комплекс заходів щодо підвищення ефективності управління прибутком підприємства на основі впровадження FinTech-рішень, автоматизації обліково-аналітичних процедур та оптимізації фінансових процесів. Обґрунтовано вплив цифрових технологій на підвищення точності прогнозування, прискорення обробки фінансових даних, зниження витрат і зростання фінансових результатів ТОВ “АКЦІОНЕР”.

Ключові слова: *обліково-аналітичне забезпечення, фінансові технології, фінансовий менеджмент, управління прибутком, цифровізація.*

ANNOTATION

Shkurenko M.V. Financial Technologies and Accounting-Analytical Support for Enterprise Profit Management (on the example of LLC “AKTSIONER”)

The qualification thesis is devoted to the theoretical-methodological, analytical, and practical substantiation of improving the accounting and analytical support for enterprise profit management based on modern financial technologies (FinTech). The study systematizes scientific approaches to defining the economic essence of profit, its role and functions within the financial management system, as well as methodological approaches to evaluating the effectiveness of profit management.

The organizational and economic characteristics, financial condition, and financial performance of LLC “AKTSIONER” are analyzed; key problems in profit management, accounting and analytical systems, and the use of digital financial technologies are identified.

A set of measures aimed at increasing the efficiency of enterprise profit management based on the implementation of FinTech solutions, automation of accounting-analytical procedures, and optimization of financial processes is proposed. The influence of digital technologies on improving forecasting accuracy, accelerating financial data processing, reducing costs, and enhancing the financial outcomes of LLC “AKTSIONER” is substantiated.

Keywords: *accounting and analytical support, financial technologies, financial management, profit management, digitalization.*

ЗМІСТ

	Стор.
Вступ	7
Розділ 1. Теоретико-методичні основи та обліково-аналітичне забезпечення управління прибутком підприємства	10
1.1. Економічна сутність та значення прибутку в системі фінансового управління підприємством	10
1.2. Сучасні фінансові технології в обліково-аналітичному забезпеченні управління прибутком	22
1.3. Методичні підходи до оцінювання ефективності управління прибутком	30
Висновки до розділу 1	39
Розділ 2. Аналіз фінансового стану ТОВ “АКЦІОНЕР” та оцінка використання цифрових фінансових технологій	41
2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ “АКЦІОНЕР”	41
2.2. Фінансовий аналіз діяльності ТОВ “АКЦІОНЕР”	50
2.3. Аналіз тенденцій цифровізації економіки в Україні та у світі	61
Висновки до розділу 2	72
Розділ 3. Шляхи удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком ТОВ “АКЦІОНЕР” на основі застосування фінансових технологій	75
3.1. Вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком ТОВ “АКЦІОНЕР”	75
3.2. Використання інноваційних фінансових технологій у процесі управління прибутком ТОВ “АКЦІОНЕР”	82
3.3. Проєкт впровадження онлайн-факторингу в діяльність ТОВ “АКЦІОНЕР”	89
Висновки до розділу 3	96
ВИСНОВКИ	98
Список використаної літератури	102
Додатки	108

ВСТУП

Актуальність проблеми. В сучасних умовах високої турбулентності економічного середовища, цифрової трансформації бізнес-процесів та загострення конкуренції ефективне управління прибутком підприємства стає ключовим чинником його фінансової стійкості та довгострокового розвитку. Прибуток є основним джерелом інвестицій, відтворення капіталу, забезпечення соціальних програм та підвищення конкурентоспроможності підприємства. Водночас класичні методи управління прибутком дедалі частіше виявляються недостатніми в умовах динамічних змін ринку, зростання інформаційних потоків та необхідності оперативного прийняття рішень.

Цифровізація фінансової сфери, стрімкий розвиток фінансових технологій (FinTech), автоматизація та аналітика великих даних відкривають нові можливості для підвищення ефективності обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком. Впровадження FinTech сприяє підвищенню точності фінансового аналізу, зменшенню витрат, оперативній обробці інформації, поліпшенню системи управлінського контролю та прийняття рішень. У контексті діяльності малих промислових підприємств, таких як ТОВ “АКЦІОНЕР”, ці переваги є особливо актуальними через обмеженість ресурсів та потребу підвищення ефективності кожного етапу фінансового циклу.

Огляд основних досліджень та публікацій. Питання формування, розподілу та використання прибутку, а також удосконалення системи фінансового менеджменту широко висвітлені у працях зарубіжних та вітчизняних науковців, серед яких Бланк І. А., Поддєрьогін А. М., Покропивний С. Ф., Ясіновська І.Ф., Ситник Н.С. Хринюк О. С., Сябер Є. О. та ін. Паралельно поширюються наукові дослідження, присвячені інтеграції цифрових рішень у сферу фінансового менеджменту. Сучасні публікації (зокрема, Gai K., Qiu M., Sun X., Philippon T.) акцентують увагу на впливі

FinTech на оптимізацію бізнес-процесів, підвищення рентабельності та розвиток інноваційних моделей управління.

Об’єкт дослідження – фінансово-господарська діяльність ТОВ “АКЦІОНЕР”. **Предмет дослідження:** теоретичні, методичні та практичні засади обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком підприємства та можливості його вдосконалення на основі використання фінансових технологій.

Метою роботи є розроблення науково обґрунтованих рекомендацій щодо вдосконалення системи управління прибутком ТОВ “АКЦІОНЕР” на основі використання сучасних фінансових технологій і підвищення ефективності обліково-аналітичного забезпечення.

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання:**

- Дослідити економічну сутність та значення прибутку в системі фінансового управління підприємством.
- Розглянути сучасні фінансові технології в обліково-аналітичному забезпеченні управління прибутком.
- Вивчити методичні підходи до оцінювання ефективності управління прибутком.
- Надати організаційно-економічну характеристику ТОВ “АКЦІОНЕР”.
- Провести фінансовий аналіз діяльності ТОВ “АКЦІОНЕР”.
- Проаналізувати тенденції цифровізації економіки в Україні та у світі.
- Запропонувати напрями вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком ТОВ “АКЦІОНЕР”.
- Розглянути можливості вдосконалення використання інноваційних фінансових технологій у процесі управління прибутком ТОВ “АКЦІОНЕР”.
- Запропонувати проєкт впровадження онлайн-факторингу в діяльність ТОВ “АКЦІОНЕР”.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в: уточненні ролі

цифрових фінансових технологій у системі управління прибутком підприємств; обґрунтуванні концептуальної моделі інтеграції FinTech-рішень у фінансовий менеджмент ТОВ “АКЦІОНЕР”; розробленні пропозицій щодо удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком із використанням автоматизованих фінансових платформ; удосконаленні підходів до оцінювання ефективності управління прибутком з урахуванням цифрових ключових показників результативності.

Методи дослідження. У роботі використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів, серед яких: аналіз і синтез – для узагальнення теоретичних підходів; економіко-статистичні методи – для оцінки фінансових результатів діяльності підприємства та тенденцій впровадження фінансових технологій; горизонтальний і вертикальний аналіз – для аналізу фінансової звітності; коефіцієнтний аналіз – для оцінки рентабельності та ефективності управління прибутком; графічний метод – для візуалізації результатів; системний підхід – для розробки комплексних пропозицій удосконалення управління.

Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості застосування розроблених рекомендацій ТОВ “АКЦІОНЕР” для: підвищення точності та оперативності управлінських рішень, оптимізації обліково-аналітичних процесів, зниження витрат на фінансові операції, покращення структури та динаміки прибутку, підвищення рентабельності та фінансової стійкості підприємства. Розроблені рекомендації можуть бути використані й іншими малими виробничими підприємствами.

Наукові публікації. Шкуренко М.В. Особливості управління фінансовою безпекою підприємства. Домінанти соціально-економічного розвитку України у нових реаліях: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених та студентів (28 березня 2025 р., м. Київ). К.: КНУТД, 2025. 289 с. С. 40-41.

Структура та обсяг роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Розділ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ТА ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність та значення прибутку в системі управління фінансами підприємством

Прибуток підприємства - це економічна категорія, яка характеризує позитивний результат господарської діяльності та є постійним об'єктом дослідження науковців. Отримання прибутку є однією із основних цілей підприємства, що вимагає та підтверджує ефективність економічної діяльності. З огляду на це процес управління прибутком є одним з провідних елементів системи фінансового управління на підприємстві, оскільки забезпечує інтереси власників, персоналу, контрагентів підприємства, а також держави. В сучасних складних умовах в Україні вдосконалення управління процесом формування прибутку на підприємствах, а також методів підвищення прибутковості та ліквідності є особливо актуальними.

На ефективність господарської діяльності в сучасних умовах впливає значна кількість факторів. Так, зовнішні соціально-політичні та фінансово-економічні умови, а також вимоги споживачів до якості продукції, низький рівень платоспроможного попиту, відображаються на діяльності підприємства. Тому підприємство повинне швидко й ефективно реагувати на зміну ринкової ситуації і приймати необхідні рішення в питаннях фінансового планування та управління, в т.ч. прибутком підприємства.

Прибуток є однією із основних фінансових категорій, що відображає позитивний фінансовий результат діяльності підприємства, однак у науковій літературі відсутнє єдине визначення прибутку. Зокрема, Бланк І.А. у праці [1] визначає прибуток як втілений у грошовій формі чистим дохід підприємця на вкладеним капітал, що характеризує його винагороду за ризик здійснення підприємницької діяльності та є різницею між сукупним доходом і сукупними витратами у процесі її здійснення. Брігхем Є.Ф. зазначає, що

прибуток є однією з основних категорій товарного виробництва, яка характеризує відносини, що складаються у процесі суспільного виробництва [2]. Прибуток як частину заново створеної вартості, виробленої і реалізованої, готової до розподілу, визначає А.М. Поддєрьогін [3]. Також прибуток підприємства може розглядатись як частина виручки, що залишається після відшкодування усіх витрат на виробничу і комерційну діяльність підприємства [4]. Однак таке визначення, що належить С.Ф. Покропивному, не розкриває економічної природи прибутку, обмежуючись лише кількісним визначенням даної категорії. Д.С. Моляков у праці [5] визначає прибуток як грошове втілення частини вартості додаткового продукту.

Таким чином, незважаючи на відмінності тлумачення цієї категорії, доцільно зробити узагальнення, що виражений через різницю сукупного доходу та сукупних витрат із урахуванням оподаткування прибуток як чистий дохід від підприємницької діяльності є винагородою за здійснення підприємницької діяльності із урахуванням її ризикованості. Водночас, це є виразом тільки кількісної величини прибутку. Дана категорія має досліджуватися не тільки з кількісного, а і з якісного боку, що дасть можливість глибше пізнати її сутність та врахувати виявлені особливості під час управління прибутком підприємства.

Важливою якісною характеристикою прибутку є, перш за все, джерело його формування, яке часто не потрапляє до поля зору дослідників, хоча має велике суспільне значення. За джерелами формування вирізняють [5]:

- прибуток від основної діяльності, який формується у результаті реалізації продукції, товарів, робіт, послуг;
- прибуток від фінансової діяльності, що може утворюватися у результаті операцій з надходження та вибуття грошових коштів, пов'язаних зі зменшенням і збільшенням статутного капіталу, викупом і продажем власних акцій, облігацій, сплатою відсотків за такими облігаціями, їх

погашенням, отриманням і погашенням кредитів банків, сплатою відсотків за користування ними;

- прибуток від іншої (позареалізаційної) діяльності, який формується в процесі реалізації невиробничих активів, таких як основні засоби, нематеріальні активи, ліквідація надлишкового майна, а також прибуток від операцій у сфері оренди та іншої діяльності, що не є основною.

Якісна сторона сутності прибутку проявляється через ту роль і функції, які він може виконувати. Так, роль, значення і напрями використання прибутку підприємства в сучасних ринкових умовах наведено на рис. 1.1.

Рис. 1.1. Роль, значення і напрями використання прибутку підприємства (побудовано автором за даними [1])

Слід зазначити, що прибуток підприємства – це не лише основа функціонування підприємства, а й підґрунтя соціально-економічного розвитку країни. Це вираження кінцевих фінансових результатів господарської діяльності, що є постійним об’єктом моніторингу та

управління на всіх рівнях системи управління підприємством. При цьому мають враховуватися його сутність та зміст, а також виявлені особливості як важлива основа формування власної підсистеми управління прибутком як такої у загальній системі фінансового управління підприємством.

При цьому, управління як процесом діяльності – це сукупність прийомів, форм і методів цілеспрямованого впливу на об'єкт з метою досягнення конкретних цілей [6, с. 40]. Серед науковців сутність управління прибутком підприємства досліджував І.А. Бланк, який розглядав управління прибутком як процес розроблення і прийняття управлінських рішень за всіма основними аспектами формування, розподілу та використання прибутку підприємства [1, с. 48]. М.В. Кармінська-Белоброва у праці [7] зазначила, що управління прибутком – це цілеспрямований, систематичний процес підготовки, оцінки, відбору та реалізації альтернативних управлінських рішень з усіх питань його формування, розподілу та використання на конкретному підприємстві. В свою чергу, С. Ногіна зазначила, що це процес вироблення і прийняття управлінських рішень по всіх основних аспектах формування, розподілу, використання і планування прибутку на підприємстві [8]. А.С. Андріяш та А.Ю. Могилова підкреслюють, що в системі управління прибутком доцільним є формування систематизованого переліку макрооб'єктів управління, які поділяються на два основні види: управління формуванням прибутку; управління розподілом і використанням прибутку [9, с. 69].

Таким чином, з позиції процесного підходу управління прибутком – це процес розроблення та прийняття управлінських рішень за самостійними, але взаємопов'язаними напрямками: облік, аналіз та оцінка, прогнозування та планування, формування, розподіл та використання прибутку, кожен із яких має своє змістовне наповнення. Можна виділити окремі структурні елементи процесу управління прибутком підприємства, ефективність яких залежить від технологічного вдосконалення та ретельного виконання (рис. 1.2).

В процесі управління прибутком підприємства кожен з елементів (рис. 1.2) має велике значення, однак особливо важливим є процес формування прибутку підприємства, що є по суті отриманням певного фінансового результату суб'єктом, що здійснює господарську та іншу діяльність. Слід зазначити, що прибуток як результат діяльності не є безпосереднім об'єктом фінансового управління. Специфічні особливості прибутку як об'єкту управління полягають у значному впливі факторів зовнішнього середовища на ймовірну величину одержуваного підприємством прибутку, що вимагає формування відповідного механізму управління.

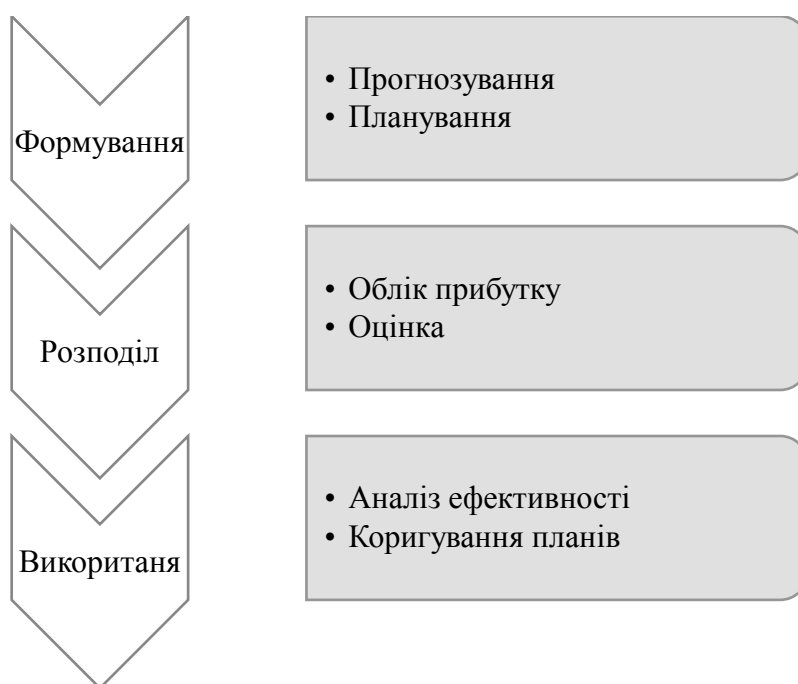

Рис. 1.2. Структурні елементи процесу управління прибутком підприємства

Механізм управління прибутком підприємства досить складний і включає різні елементи, а саме ринковий механізм та державне нормативно-правове регулювання питань формування й розподілу прибутку; внутрішній механізм регулювання окремих аспектів формування, розподілу й використання прибутку; систему конкретних методів і прийомів здійснення управління прибутком [10]. Основними елементами механізму є методи управління як сукупність способів і прийомів впливу на колектив

працівників та окремих виконавців, а також господарські та бізнес-процеси з метою досягнення встановлених цілей.

Практична реалізація заходів управління формуванням прибутку підприємства передбачає застосування системи адміністративних, соціально-психологічних та економічних методів. Останні наведено на рис. 1.3.

Найефективнішим є механізм управління прибутком підприємства, який містить систему методів. Вибір набору методів управління залежить від багатьох факторів, а саме: місії підприємства, стратегічної мети та цільових орієнтирів, організаційно-правової форми підприємства, його розмірів, рівня забезпеченості його фінансовими, матеріальними і трудовими ресурсами, освітньо-кваліфікаційного рівень кадрів, кон'юнктури ринків тощо.

На формування прибутку мають вплив численні фактори. Так, нестабільна політична та фінансово-економічна ситуація в Україні призводить до негативних наслідків: високого рівня ризиків, необхідність вкладання коштів у безпеку та стабільність енергопостачання, значної інфляції, відсутності довіри інвесторів, низької купівельної спроможності населення та високої собівартості продукції. Крім того, частина прибутку, що залишається на підприємстві після сплати податків, інших обов'язкових платежів, виплати дивідендів, спрямовується на матеріальне заохочення співробітників, надання соціальних пільг, утримання об'єктів соціальної сфери. Також, хоч податкове навантаження часто виступає фактором дестимулювання підприємницької діяльності, за рахунок прибутку формуються доходи бюджетів різного рівня. В цілому, у ринкових умовах основною метою функціонування будь-якого підприємства є максимізація прибутку.

З т.з. бухгалтерського обліку прибуток підприємства розглядається як чистий (за мінусом податку на прибуток підприємства) фінансовий результат звітного періоду, який розподіляється на певні потреби, які зазначаються в установчих документах підприємства. Прибуток є фінансовим показником

роботи підприємства, що відображається в офіційній звітності. З огляду на це, на величину прибутку також впливають:

- встановлений порядок визначення фінансових результатів діяльності;
- обчислення собівартості продукції (робіт, послуг) і загальногосподарських витрат;
- визначення прибутків (збитків) від фінансових операцій та іншої діяльності підприємства.

Економічний аналіз	• сукупність аналітичних процедур задля отримання висновків і рекомендацій оціночного характеру щодо рівня та динаміки величин доходів та витрат підприємства. Можна використовувати горизонтальний, вертикальний, порівняльний, інтегральний, факторний аналізи, аналіз ризиків та коефіцієнтів, CVP-аналіз тощо
Планування та прогнозування прибутку	• у розрізі центрів відповідальності, окремих господарських операцій та по підприємству загалом як процесів прийняття процедурних та ці- їх досягнення
Ціноутворення	• конкретні способи, прийоми, сукупність послідовних дій щодо визначення та обґрунтування цін конкретних товарів
Управління витратами підприємства	• комплекс робіт обліково-управлінського спрямування щодо здійснення затрат в оптимальних розмірах
Економічне стимулювання	• система заходів щодо спонукання учасників виробництва до отримання запланованих показників
Управління дебіторською заборгованістю	• система заходів із налагодження ефективної співпраці з контрагентами з максимальним ура-хуванням інтересів підприємства тощо

Рис. 1.3. Економічні методи управління процесом формування прибутку підприємства (побудовано автором за даними [11, с. 142])

Основні кроки формування прибутку в Звіті про фінансові результати (форма № 2) наведено на рис. 1.4.

На величину прибутку підприємства впливають [12]:

- ефективність господарської діяльності;
- ефективність фінансового управління;
- сфера діяльності;
- законодавчо встановлені умови обліку фінансових результатів.

Рис. 1.4. Формування прибутку в Звіті про фінансові результати
(побудовано автором за даними [6])

Щодо формування прибутку підприємства, виокремлюють бухгалтерський та економічний підходи. Відповідно до бухгалтерського підходу, прибуток формується як різниця між виручкою від реалізації

продукції (товарів, послуг) і поточними витратами. Економічний підхід передбачає, що прибуток формується як різниця між виручкою від реалізації та поточними витратами виробництва (реалізації), а також витратами втрачених можливостей, основою яких є альтернативний процентний дохід на капітал.

Формування прибутку підприємства є результатом здійснення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Так, прибуток від операційної діяльності формується в результаті здійснення операцій, пов'язаних з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечує переважну частку його доходу. До фінансової належить діяльність, яка приводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства. Інвестиційна діяльність підприємства – це діяльність, пов'язана з придбанням і реалізацією тих необоротних активів та фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів.

Відповідно до інструкцією “Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій” від 30 листопада 1999 р. № 291 (далі - Інструкція № 291) [13] для відображення в бухгалтерському обліку прибутку підприємства застосовують рахунок 44 “Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)”, який має субрахунки, а саме такі:

- 441 “Прибуток нерозподілений”;
- 442 “Непокриті збитки”;
- 443 “Прибуток, використаний у звітному періоді”.

Слід зазначити, що рахунок 44 “Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)” не призначений для відображення порядку формування прибутку до оподаткування. Тому в план рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій внесений рахунок 79 “Фінансові результати”. На даному рахунку здійснюється формування доходів і витрат підприємства звітного періоду для

подальшого нарахування податку на прибуток підприємства чи автоматичного списання збитку підприємства звітного періоду до рахунку 442 “Непокриті збитки”. Як вказано в інструкції № 291 [13] за дебетом рахунку 79 “Фінансові результати” проводиться формування витрат підприємства, а за кредитом, відповідно, його доходів.

В цілому, інформація щодо формування доходів і витрат в бухгалтерському обліку, а також їх відображення у фінансовій звітності підприємства затверджена стандартами бухгалтерського обліку. Якщо підприємства ведуть бухгалтерський облік за національними стандартами, то вони застосовують норми П(С)БО 15 “Дохід” і П(С)БО 16 “Витрати”. Фінансовий результат визначається за кожним видом діяльності підприємства (наприклад, операційна, фінансова) із періодичністю, установленною в обліковій політиці (місяць, квартал, рік). В кінці звітного періоду на основі даних рахунку 79 “Фінансові результати” відбувається формування Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) [6], а сам рахунок обнуляється.

Як зазначається у ст. 15 Закону України “Про господарські товариства” [14], чистий прибуток, одержаний після сплати процентів по кредитах банків та по облігаціях, перерахунку передбачених законодавством України податків та інших платежів до бюджету, а також сплати дивідендів, залишається у повному розпорядженні товариства, яке, відповідно до установчих документів, визначає напрями його використання. Отже, під час створення підприємства в установчих документах засновники мають право зазначити напрями, за якими буде розподілений чистий прибуток підприємства. В подальшому засновники мають право змінити перелік напрямів розподілу прибутку. Це може бути обумовлено внутрішньою політикою підприємства; зміною його засновників; ефективним або неефективним веденням управлінського, фінансового та податкового обліку; змінами на ринку; бажанням засновників збільшити обороти виробництва. В цілому, основними документами, які дають право на зміну в обліку

відображення операцій з розподілу прибутку, можуть бути або установчі документи, або протоколи зборів засновників (учасників) підприємства.

Основні напрями розподілу прибутку підприємства наведено на рис. 1.5.

Рис. 1.5. Основні напрями розподілу прибутку підприємства (побудовано автором за даними [14])

В бухгалтерському обліку формування резервного капіталу з прибутку підприємства відображають проводкою: Дт 443 Кт 43. Якщо підприємство в минулих звітних періодах отримало збиток, то для його погашення використовують нерозподілений прибуток та проводять запис: Дт 441 Кт 442. Відображення в обліку розподілу прибутку за рахунок нарахованих дивідендів фізичним та юридичним особам відображається записом: Дт 443 Кт 671.

Інколи засновники підприємства вирішують збільшити розмір зареєстрованого (пайового) капіталу. За умови внесення відповідних змін до установчих документів, в обліку проводиться запис:

- 1) Дт 46 Кт 40 – збільшеного зареєстрованого (пайового) капіталу;
- 2) Дт 443 Кт 46 - спрямування частини прибутку на формування збільшеного зареєстрованого (пайового) капіталу.

Під час проведеного дослідження ми з'ясували, що деякі підприємства України для заохочення своїх працівників створюють з прибутку заохочувальні фонди. За рахунок такого фонду підприємство може проводити такі нарахування [15, с. 40]:

- виплата премій за підсумками роботи за період;
- подарунки до свят;
- путівки на відпочинок або санаторно-курортне лікування співробітників;
- харчування працівників під час робочого дня;
- надбавки та доплати, які непередбачені чинним законодавством;
- матеріальна допомога, оздоровчі та ін. виплати;
- надбавки та доплати, які перевищують встановлені законодавством розміри.

Отже, прибуток є головною метою та критерієм ефективної діяльності сучасного підприємства, оскільки безпосередньо впливає на його фінансовий стан та захищає підприємство від банкрутства, є основним джерелом забезпечення фінансування внутрішніх потреб господарюючого суб'єкта та подальшого розвитку. В сучасних умовах прибуток є основним мотивом здійснення будь-якої економічної діяльності, оскільки забезпечує зростання добробуту власників та співробітників підприємства.

Прибуток – це результат економічних відносин між підприємцями і найманими працівниками щодо виробництва, розподілу та привласнення створеної додаткової вартості, яка виражається у вигляді надлишку над витратами вкладеного капіталу. Джерелами формування прибутку підприємства є доходи від: продажу основної продукції підприємства;

продажу майна, що не використовується підприємством; позареалізаційних операцій.

При розподілі прибутку та визначенні основних напрямів його використання насамперед необхідно враховувати стан підприємства і його конкурентного середовища, що можуть вимагати істотного розширення та відновлення виробничого потенціалу підприємства, відповідно до цього визначаються масштаби відрахувань від прибутку у фонди виробничого розвитку, ресурси яких призначаються для фінансування капітальних вкладень, збільшення оборотних коштів, забезпечення науково-дослідної діяльності, впровадження нових технологій, переходу на прогресивні методи роботи.

1.2. Сучасні фінансові технології в обліково-аналітичному забезпеченні управління прибутком підприємства

В сучасних складних надзвичайно складних умовах господарювання питання ефективного управління прибутком є особливо важливим. Підприємства шукають інструменти, що дозволяють оперативно збирати, аналізувати та використовувати фінансові дані для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Розвиток FinTech створює нові можливості для трансформації обліково-аналітичного забезпечення, а саме:

- автоматизації обліку;
- прогнозування прибутковості;
- управління ризиками;
- інтеграції даних з різних джерел.

Аналіз наукової літератури [16-23] свідчить про те, що розвиток цифрових фінансових технологій (далі FinTech) суттєво впливає на покращення інформаційної якості фінансової звітності підприємства та зростання можливостей аналітики на всіх рівнях управління. Науковці систематично досліджують вплив цифрових технологій на бухгалтерський і управлінський облік. При цьому, виділяють ключові напрями: застосування штучного інтелекту (далі ШІ) та машинного навчання (далі ML) у

фінансовому аналізі, роль великих масивів даних (далі Big Data) у прийнятті рішень, використання блокчейну для прозорості транзакцій, а також вплив бізнес-аналітики (далі BI) та роботизації процесів (далі RPA) на оперативність обліково-аналітичних процесів [20].

Емпіричні дослідження ілюструють неоднозначний вплив FinTech на фінансові показники: спостерігається позитивний ефект на ліквідність та якість фінансової інформації та, водночас, вплив на рентабельність підприємства може бути прямо залежним від галузевих особливостей і масштабу впровадження технологій [17, 18].

Основні фінансові технології, які можуть бути використані для обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком підприємства, наведено на рис. 1.6.

Так, FinTech, наведені на рис. 1.6. змінюють обліково-аналітичне забезпечення управління прибутком. Зокрема, відбувається підвищення достовірності та оперативності даних, оскільки автоматизовані збори даних (через інтеграцію систем та RPA) та застосування алгоритмів перевірки (anomaly detection) зменшують помилки у первинних записах, скорочують час формування звітів і дають змогу керівництву підприємства отримувати оперативну інформацію щодо прибутковості. Це підвищує відповідальність за оперативні рішення щодо цінової політики, знижок, закупівель [21, 22].

Також FinTech забезпечують прогнозування та сценарний аналіз прибутку. ML-моделі дозволяють будувати точніші прогнози виручки та витрат, моделювати різні сценарії (стрес-тестування), що дає змогу визначати оптимальні стратегії щодо асортименту, ціноутворення, маркетингу на підприємстві. BI-дашборди в режимі реального часу сполучають прогнозні моделі з фактичними показниками господарської діяльності [20, 21].

Управління собівартістю та маржинальністю забезпечується на основі поєднання автоматизованого обліку собівартості, аналізу ланцюга постачання (supply chain analytics), а також інструментів прогнозування попиту. Це дає змогу більш точно визначати маржинальні товари (роботи,

послуги) і своєчасно коригувати витрати підприємства, що є надзвичайно важливим для підвищення операційної рентабельності [19].

Штучний інтелект і машинне навчання (AI/ML)	• AI/ML дозволяють автоматизувати класифікацію транзакцій, виявлення аномалій (фрод, помилки), прогнозування виручки та маржинальності, будування сценарних моделей прибутковості. Моделі ML ефективні для коротко- та середньострокових прогнозів продажів і попиту, що безпосередньо впливає на планування прибутку.
Big Data та аналітика (Data Analytics, BI)	• Обробка великих обсягів внутрішніх і зовнішніх даних дає змогу отримати більш релевантні показники прибутковості (наприклад, аналіз клієнтської поведінки, сезонності, ринкової кон'юнктури). BI-платформи об'єднують дані з ERP, CRM, касових систем для оперативних звітів і дашбордів керівництва.
Роботизація процесів (RPA)	• RPA скорочує ручні операції з введення даних, підготовки звітності та рутинного звірення, що зменшує час закриття періоду і знижує операційні витрати, опосередковано впливаючи на прибуток.
Блокчейн та розподілені реєстри	• Застосовується для підвищення прозорості транзакцій, автоматизації виконання умов договорів (smart contracts) і забезпечення неможливості фальсифікації даних, що підвищує довіру до бухгалтерських записів і може зменшувати витрати на аудит та супровід угод.
Хмарні технології та API-екосистеми	• Хмарні рішення дозволяють інтегрувати різні модулі обліку та аналітики, забезпечують масштабованість і доступ у режимі реального часу, що важливо для оперативного управління прибутком у динамічному середовищі.

Рис. 1.6. FinTech, які використовуються для обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком підприємства (побудовано автором за даними [16-23])

Управління ризиками та захист від шахрайства – додаткові переваги використання FinTech на підприємстві. AI-системи і великі масиви даних використовуються для раннього виявлення аномалій у платіжних потоках і

несумісних операцій, що знижує ймовірність фінансових втрат і прихованих витрат, які значно знижують прибуток підприємства [22].

Крім того, блокчейн і smart contracts дозволяють автоматизувати виконання умов угод (автоматична виплата при підтвердженні доставки), що зменшує витрати на супровід і підвищує надійність контрактних доходів підприємства [16].

Все вищезазначене підтверджує доцільність запровадження FinTech в діяльність вітчизняних підприємств та обумовлює необхідність формування відповідного алгоритму дій. Так, послідовність впровадження FinTech в обліково-аналітичне забезпечення управління прибутком підприємства наведено на рис. 1.7.

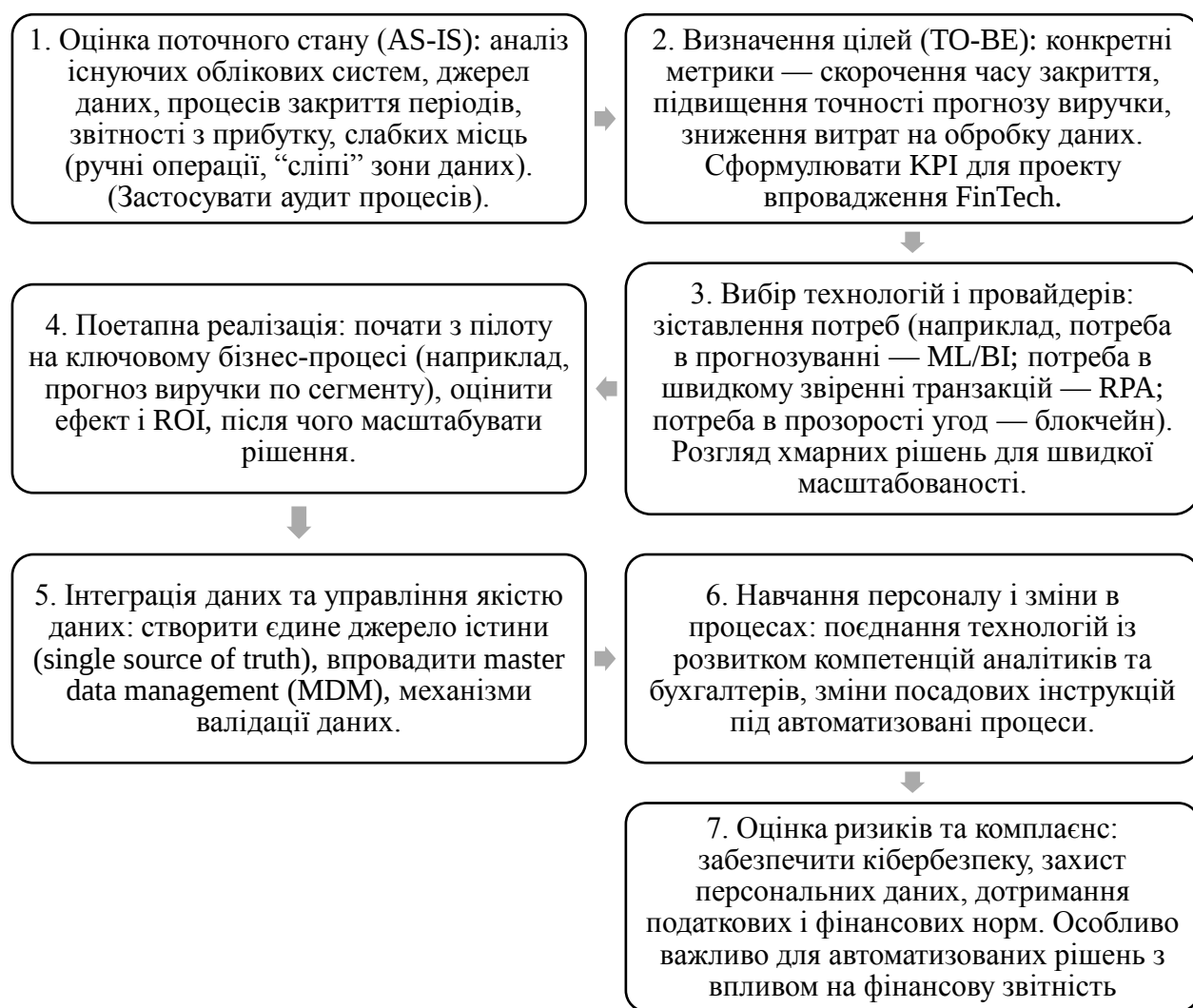

Рис. 1.7. Послідовність впровадження FinTech в обліково-аналітичне забезпечення управління прибутком підприємства (побудовано автором за даними [16-23])

Слід зазначити, що впровадження FinTech в систему управління прибутком підприємства має також свої обмеження, ризики та бар'єри, а саме такі:

- Якість даних: технологія без якісних даних дасть обмежений ефект. Потрібні додаткові витрати на стандартизацію даних.
- Кадровий фактор: потреба в аналітичних компетенціях, знаннях ML/BІ серед обліковців, оскільки без адаптації ролей автоматизація може зустріти опір персоналу підприємства.
- Законодавство: регуляторні вимоги, податкові норми і правила збереження даних можуть обмежувати доступ до деяких зовнішніх даних або способів їх обробки.
- Кібербезпека: збільшення цифрових каналів підвищує інформаційну вразливість підприємства, що обумовлює необхідність інвестицій в захист даних.
- Вартість впровадження та ROI: для малих підприємств капітальна вартість може бути надзвичайно високою. Таким чином, впровадження FinTech потребує обґрунтування їх економічної ефективності.

З огляду на наявність вищенаведених обмежень, при впровадженні FinTech у практичну діяльність підприємств з метою вдосконалення системи обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком доцільно дотримуватись наступних практичних рекомендацій: (1) Починати з невеликих нововведень, які швидко приносять результат (quick wins). Це може бути, наприклад, автоматизація звірки платежів або прогнозування продажів для ключового каналу. (2) Сформувати мультидисциплінарну команду, що складається із фінансистів, ІТ-спеціалістів, фахівців у сфері аналізу даних, та спеціалістів з того напрямку діяльності, який є для підприємства основним. (3) Інвестувати у якість даних і систему управління ними (MDM) для того, щоб забезпечити достовірність аналітики. (4) Розробити систему кібербезпеки та план аварійного відновлення систем. (5) Вимірювати вплив запровадження FinTech на діяльність підприємства:

визначити ключові показники результативності (KPI), а саме: скорочення тривалості процесів, зменшення помилок, зростання маржі, а також і регулярно оцінювати ROI.

Використання FinTech-рішень не лише спрощує облік, а й посилює фінансову стійкість підприємства. Завдяки автоматизованим аналітичним системам менеджмент може своєчасно виявляти негативні тенденції — зниження маржі, зростання дебіторської заборгованості, уповільнення оборотності запасів — і приймати рішення для стабілізації прибутковості.

Підприємства, які використовують автоматизоване обліково-аналітичне забезпечення управління прибутком, демонструють вищу стабільність фінансових результатів, порівняно із підприємствами, які обмежуються традиційними підходами до управління. Це обумовлено тим, що FinTech дозволяють не лише фіксувати минулі результати суб'єктів господарювання, а й моделювати майбутні.

Водночас, використання FinTech створює для підприємства конкурентні переваги, а саме [18, 20]:

- швидкість прийняття рішень;
- зниження транзакційних витрат підприємства завдяки автоматизації;
- підвищення довіри контрагентів через прозорість обліку;
- можливість масштабування бізнесу без суттєвого збільшення адміністративних витрат.

Таким чином, цифровізація фінансових процесів стає стратегічним чинником конкурентоспроможності підприємства, а управління прибутком перетворюється на інтегровану частину його загальної цифрової стратегії.

В Україні цифрова трансформація фінансової сфери набирає темпів, особливо після впровадження державних стратегій цифровізації (“Держава у смартфоні”, “Цифрова економіка 2030”) [24, 25]. Для підприємств цифровізація передбачає перехід до електронного документообігу, онлайн-бухгалтерії та автоматизованих аналітичних систем, які взаємодіють із державними платформами — ДПС, “Електронний кабінет платника”,

системами електронного аудиту (SAF-T UA). Так, відбувається активне впровадження ERP-рішень (Enterprise Resource Planning), таких як: 1C, BAS ERP, SAP, Microsoft Dynamics 365, що забезпечують інтеграцію фінансового, управлінського й виробничого обліку на підприємствах. Такі системи дозволяють формувати багатовимірну аналітику прибутковості (за продуктами, каналами збуту, регіонами). Застосування BI-модулів (Power BI, Qlik, Tableau) сприяє побудові інтерактивних дашбордів для аналізу рентабельності та динаміки прибутку підприємств.

Крім того, обліково-аналітичні системи в Україні все частіше поєднуються з електронними платіжними рішеннями. Так, наприклад, можлива інтеграція з сервісами банківського еквайрингу, онлайн-банкінгу (API Monobank, PrivatBank, Raiffeisen Business Online), що забезпечує автоматичне відображення руху грошових коштів у бухгалтерських системах, скорочує час закриття періоду та підвищує точність даних.

Таким чином, що розвиток українського ринку FinTech відповідає європейським тенденціям, хоча рівень цифровізації суттєво відрізняється в різних галузях. Найшвидше цифровізація відбувається у сфері електронної комерції, банківського сектору та логістики, де управління прибутком підприємств тісно пов'язане з великими масивами операційних даних і динамічною кон'юктурою ринку.

У найближчі 5-10 років очікується ще більш глибока трансформація фінансової аналітики, зокрема, на підприємствах. Основні очікувані тенденції розвитку FinTech наведено на рис. 1.8.

Для України напрямки, наведені на рис. 1.8, є особливо актуальними, оскільки вітчизняна економіка потребує підвищення прозорості, довіри інвесторів і ефективності управління ресурсами. Саме FinTech може стати каталізатором післявоєнного економічного відновлення, зокрема, через оптимізацію прибутковості підприємств і підвищення ефективності публічних фінансів.

Штучний інтелект нового покоління (GenAI)	Зможе не лише прогнозувати, а й пояснювати причини зміни прибутковості, формуючи аналітичні звіти природною мовою.
Інтернет речей (IoT)	Інтеграція виробничих даних із фінансовими, що дозволить у режимі реального часу бачити витрати на одиницю продукції.
Quantum FinTech	Застосування квантових обчислень для складних фінансових моделей, що підвищить точність прогнозів.
ESG-аналітика	Поєднання фінансових та нефінансових показників (екологічних, соціальних, управлінських) для оцінки довгострокового впливу на прибуток.
Інтеграція FinTech із GovTech	Автоматичний обмін даними між підприємствами і державними платформами з метою підвищення прозорості фінансової звітності.

Рис. 1.8. Перспективи розвитку FinTech (побудовано автором за даними [16-25])

Отже, сучасні фінансові технології дають значний потенціал для покращення обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком підприємства: від підвищення якості даних і автоматизації рутинних процесів до точного прогнозування виручки і моделювання маржинальності. Ефективність впровадження FinTech в практичну діяльність підприємства залежить від якості даних, готовності організації до змін, компетенцій персоналу і врахування регуляторних обмежень. Поступова, поетапна стратегія впровадження з акцентом на пілотні проекти, інтеграцію даних та оцінку KPI є оптимальним шляхом для отримання стійкого ефекту на прибуток підприємства.

1.3. Методичні підходи до оцінювання ефективності управління прибутком

Ефективне управління прибутком є одним із ключових завдань системи фінансового менеджменту підприємства, оскільки прибуток виступає не лише головним показником результативності господарської діяльності, а й основним джерелом самофінансування, інвестиційного розвитку та підвищення ринкової вартості підприємства. Відповідно, оцінювання ефективності управління прибутком передбачає комплексну характеристику рівня досягнення фінансових цілей, оптимальності прийнятих управлінських рішень та раціональності використання прибутку на підприємстві.

Управління прибутком підприємства та оцінювання його ефективності є логічним продовженням стратегічного управління підприємством. З огляду на це підвищення ефективності управління прибутком передбачає узгодження дій, спрямованих на підвищення доходів і скорочення витрат із загальною стратегією підприємства. Як складова стратегічного управління підприємством, управління прибутком передбачає можливість використання таких основних підходів [26]:

- Стратегічного, який передбачає розроблення системи управління прибутком з урахуванням стратегічної спрямованості розвитку підприємства;
- Організаційного, коли процес управління прибутком підприємства розглядається як комплекс організаційно- управлінських рішень;
- Системного, відповідно до якого система управління прибутком підприємства є сукупністю функціональних підсистем управління, які у процесі взаємодії забезпечують економічну ефективність менеджменту.

Принципи управління прибутком в системі стратегічного управління підприємством наведено на рис. 1.9.

Рис. 1.9. Принципи управління прибутком підприємства
(побудовано автором за даними [26])

Прибуток підприємства виникає в результаті його операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, а розподіл прибутку в системі фінансового менеджменту складається з комплексу заходів, спрямованих на [27]:

- управління сплатою податку на прибуток підприємства;
- оптимізація пропорцій розподілу прибутку на напрямки капіталізації та споживання;
- управління частиною прибутку, що капіталізується;
- використання прибутку підприємства, що споживається.

Оцінювання ефективності управління прибутком підприємства може здійснюватися на основі використання методичних підходів, які наведено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Методичні підходи до оцінювання ефективності управління прибутком

Автор	Сутність підходу
Кошельок Г. В. [28]	Стрес-тестування: аналіз чутливості грошових потоків до зміни факторів ризику (моделюються наслідки зміни одного фактору ризику або групи тісно взаємопов'язаних факторів, при цьому значення інших факторів залишаються незмінними)
Мартиненко В.П., Кушик І. Л. [29]	Розрахунок показників ефективності використання основних виробничих фондів, трудових ресурсів, матеріальних ресурсів та обігових фондів
Куцик П. О., Головацька С. І.[30]	Визначення ефективності системи контролінгу за управлінням прибутком підприємства за кількісними та якісними показниками
Ніпіаліді О.[31]	Оцінка ефективності забезпечувальних складових (організаційної, кадрової, інформаційної, методологічної та методичної) управління прибутком підприємства
Гринів Л.В., Вачіль О.П.,[32]	Встановлення ефективності управління прибутком з позиції теорії ігор
Сьомкіна Т. В., Гужавіна І. В., Згурська О. М.[33]	Визначення розміру суми “межі безпеки” або “запасу міцності” підприємства як результат управління прибутком підприємства
Терещенко О. [34]	Рівень збалансованості між рівнем прибутковості, ризиками діяльності та темпами розвитку підприємства

Так, стрес-тестування – це метод аналізу, який дозволяє оцінити стійкість фінансової системи (підприємства, банку) до шоківих подій шляхом моделювання негативного впливу змін макроекономічних факторів. Хоча основною метою є оцінка ризиків та вразливості, стрес-тестування опосередковано допомагає оцінити ефективність управління прибутком, показуючи, як зміни в зовнішньому середовищі впливають на прибутковість та дозволяючи управляти ризиками, що можуть призвести до зниження рівня прибутку суб'єкта господарювання [28, 35]. Даний метод дозволяє виявити, наскільки бізнес-модель (і, відповідно, система управління прибутком) вразлива до екстремальних, але ймовірних сценаріїв, які можуть призвести до збитків. Крім того, стрес-тестування моделює вплив значних змін

зовнішніх умов на показники прибутковості, що дає розуміння, які фактори можуть мати найбільший негативний вплив на прибуток. Також аналіз результатів стрес-тестів дозволяє розробляти заходи протидії для мінімізації негативних наслідків шоккових подій, тим самим захищаючи прибуток, а використання інформації про те, як різні сценарії можуть вплинути на прибуток, забезпечує підвищення точності фінансових прогнозів [28, 35].

Розрахунок показників ефективності використання основних виробничих фондів, трудових ресурсів, матеріальних ресурсів та обігових фондів опосередковано відображає ефективність управління прибутком підприємства та передбачає визначення таких основних показників [9, 35]:

1. Ефективність використання основних виробничих фондів:
 - фондвіддача – показує, скільки продукції або послуг вироблено на кожную гривню, вкладену в основні засоби;
 - рентабельність основних засобів – визначається як сума прибутку на одну гривню основних засобів.
2. Ефективність використання трудових ресурсів:
 - продуктивність праці - основний показник ефективності використання робочої сили, що ілюструє співвідношення результати діяльності з витратами на працю.
3. Ефективність використання матеріальних ресурсів:
 - прибуток на гривню матеріальних витрат - найважливіший узагальнюючий показник, що визначається шляхом ділення прибутку на суму матеріальних витрат.
4. Ефективність використання оборотних фондів:
 - рентабельність оборотних коштів – ілюструє який прибуток принесла кожна гривня оборотних коштів, обчислюється як відношення прибутку до суми оборотних коштів.

Ефективність системи контролінгу в управлінні прибутком підприємства оцінюється за кількісними показниками, такими як: прибуток, рентабельність, витрати; та якісними показниками: вчасно виявлені

відхилення, швидкість прийняття управлінських рішень, адекватність системи звітності. Кількісні показники дають пряму оцінку фінансового результату, тоді як якісні показники ілюструють спроможність системи контролінгу вчасно виявляти проблеми та запобігати їм, забезпечуючи стабільність та розвиток підприємства [30].

Оцінка ефективності забезпечувальних складових управління прибутком підприємства передбачає аналіз їх впливу на прибутковість через систему показників, що включають: організаційні (ефективність управління структурою, бізнес-процесами), кадрові (продуктивність, мотивація, якість робочої сили), інформаційні (доступність, достовірність, оперативність даних), методологічні (обґрунтованість підходів до формування прибутку) та методичні (адекватність інструментів, інструментарію їх досягнення) показники. Результати оцінки дозволяють виявити недоліки та оптимізувати бізнес-процеси, підвищити прибутковість і конкурентоспроможність підприємства [31].

З позиції теорії ігор ефективність управління прибутком підприємства визначається на основі аналізу стратегічних взаємодій між різними суб'єктами (наприклад, управлінці та акціонери, компанії на одному ринку, податкова та компанія) для досягнення їх цілей. Це може призводити до різних результатів, наприклад, рівноваги за Нешем або оптимізації. Теорія ігор дозволяє моделювати ці взаємодії, визначаючи ймовірні результати та стратегії, які ведуть до найбільш бажаного для підприємства, навіть якщо це не ідеальний результат для всіх інших учасників взаємодії [32].

“Запас міцності” – це показник, що характеризує фінансову стійкість підприємства, тобто показує, на скільки фактичний обсяг продажів перевищує точку беззбитковості – той рівень, при якому доходи дорівнюють витратам. Цей показник найчастіше розраховується як відношення різниці між фактичним обсягом реалізації та обсягом продажів у точці беззбитковості до поточного обсягу реалізації, виражене у відсотках [33].

Як зазначає О. Терещенко, ефективність управління прибутком визначається збалансованістю між рівнем прибутковості, ризиками діяльності та темпами розвитку підприємства [34]. При цьому, в системі фінансового менеджменту не лише вимірюються абсолютні та відносні показники прибутку, а й проводиться аналіз факторів його формування, структури, напрямів розподілу та використання.

В цілому, застосовуються різні методи оцінювання ефективності управління прибутком, серед яких основними є:

Класичний фінансовий аналіз, що базується на вивченні абсолютних і відносних показників прибутковості: чистого прибутку; валового та операційного прибутку; показників рентабельності.

Факторний аналіз прибутку (метод ланцюгових підстановок, індексний метод, кореляційно-регресійний аналіз), який дозволяє встановити вплив окремих чинників, а саме таких як: обсяг реалізації, собівартість, ціна, структура продукції тощо на зміну фінансового результату [36].

Фінансове моделювання ефективності управління прибутком, зокрема на основі показників EVA (Economic Value Added), CFROI (Cash Flow Return on Investment), ROI (Return on Investment), що дозволяє оцінити створення доданої вартості та визначити, наскільки прибуток забезпечує приріст капіталу власників.

Система збалансованих показників (Balanced Scorecard), яка враховує не лише фінансові результати, але й показники клієнтської, внутрішньої та інноваційної ефективності. Ця система дозволяє оцінити управління прибутком у контексті довгострокової стратегії підприємства [37].

Бенчмаркінг, що передбачає порівняння показників прибутковості підприємства з середньогалузевими або з показниками провідних конкурентів, дозволяючи виявити потенціал для підвищення ефективності діяльності підприємства.

Основними завданнями оцінювання ефективності управління прибутком підприємства є такі [34]:

- визначення динаміки та структури прибутку за видами діяльності;
- ідентифікація внутрішніх і зовнішніх факторів, які впливають на прибутковість підприємства;
- виявлення резервів підвищення фінансових результатів;
- оцінювання ефективності використання прибутку при здійсненні інвестування, фінансування та соціального розвитку.

З метою досягнення об'єктивності оцінювання ефективності управління прибутком підприємства доцільно застосовувати системний підхід, що поєднує кількісні та якісні методи оцінки. Це обумовлено тим, що кількісні показники відображають економічну суть прибутку та рентабельності, в той час коли якісні показники характеризують управлінські рішення, стратегічну орієнтацію, гнучкість фінансової політики.

Після проведення оцінювання ефективності управління прибутком підприємства необхідно провести аналіз результатів, послідовність якого наведено на рис. 1.10.

Рис. 1.10. Методи аналізу показників ефективності управління прибутком підприємства (побудовано автором за даними [26, 34-37])

Результати аналізу (рис. 1.10) мають стати основою для прийняття управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності господарської діяльності, системи управління та використання прибутку, оптимізацію його структури та забезпечення стабільного зростання вартості підприємства.

На основі результатів оцінювання та аналізу ефективності управління прибутком підприємства визначають основні напрями вдосконалення управління прибутком, які наведено на рис. 1.11.

Оптимізація структури доходів і витрат.	Підприємство має здійснювати постійний контроль за собівартістю продукції, аналізувати маржинальний прибуток та визначати “вузькі місця” у процесі виробництва. Використання сучасних інструментів контролінгу (Activity-Based Costing, Target Costing) дозволяє підвищити прозорість витрат і приймати обґрунтовані рішення щодо їх скорочення.
Удосконалення системи планування прибутку.	Запровадження методів бюджетування за центрами фінансової відповідальності, прогнозування грошових потоків і сценарного аналізу дозволяє підвищити точність прогнозів прибутку та своєчасно реагувати на зміни зовнішнього середовища.
Формування ефективної політики розподілу прибутку.	Оптимальне співвідношення між реінвестованою часткою та дивідендами повинно забезпечувати одночасно фінансову стійкість підприємства і задоволення інтересів власників.
Підвищення інноваційної активності.	Реінвестування прибутку у цифровізацію, автоматизацію та екологізацію виробництва забезпечує довгострокову конкурентоспроможність та підвищує потенціал майбутніх прибутків.
Застосування сучасних інформаційних технологій у фінансовому аналізі.	Використання аналітичних платформ (Power BI, Tableau, SPSS Statistics) дає змогу створювати інтерактивні панелі управління прибутком і здійснювати моніторинг у режимі реального часу.
Впровадження принципів ESG (Environmental, Social, Governance) у процес управління прибутком.	Ефективне управління має враховувати не лише фінансові, а й соціальні та екологічні аспекти діяльності, що підвищує репутацію підприємства й сприяє залученню інвестицій.

Рис. 1.11. Основні напрями удосконалення системи управління прибутком підприємства (побудовано автором за даними [34, 36-39])

На рис. 1.11 наведено напрями вдосконалення самої системи управління прибутком підприємства. Водночас слід зазначити, що вдосконалення діяльності підприємства в цілому також має суттєвий позитивний вплив на підвищення його прибутку. Так, можна виокремити наступні напрями удосконалення управління прибутком підприємства [40]:

- Збільшення обсягів реалізації продукції товарів (робіт, послуг) як результат вдосконалення цінової, збутової, товарної та комунікаційної політик підприємства, вдосконалення конкурентної стратегії.
- Чіткий розподіл обов'язків та повноважень щодо управління прибутком серед виконавців, створення комфортних умов роботи, вдосконалення корпоративної культури підприємства, впровадження прозорості та зрозумілої системи мотивації.
- Проведення атестації кадрів і підвищення кваліфікації, що дозволить застосовувати сучасні методичні підходи при управлінні прибутком, якісно планувати та реалізовувати комплекси відповідних управлінських рішень.
- Прискорення обороту оборотних коштів, скорочення запасів, вдосконалення логістичних потоків.
- Підвищення якості та конкурентоспроможності продукції, що збільшить обсяги продажів продукції та, як наслідок, призведе до зростання прибутку підприємства.
- Впровадження інновацій у діяльність підприємства, що дозволить ефективніше використовувати наявні ресурси та нарощувати обсяги реалізації продукції.

В цілому, застосування системного підходу в процесі аналізу ефективності та вдосконалення управління прибутком забезпечує врахування стратегічні й тактичні аспекти управління, що призводить до максимізації прибутку. Ефективне управління прибутковістю передбачає своєчасне впровадження системи завдань використання прибутку та встановлення оптимальних обмежень рівнів його споживання та капіталізації,

відслідковування змін в економічному середовищі та слідування світовим тенденціям. Крім того, вчасне запровадження нових технологій може значно підвищити ефективність виробництва, цим самим збільшивши рівень прибутковості підприємства. Технологічні нововведення повинні забезпечувати підвищення продуктивності праці, зростання урожайності сільськогосподарських культур за умов формування ефективного механізму господарювання.

Отже, оцінювання та аналіз ефективності управління прибутком – це складний процес, який поєднує фінансовий аналіз, стратегічне планування та управління ризиками. Його результати дозволяють виявити сильні та слабкі сторони фінансової політики підприємства, визначити напрями підвищення прибутковості та забезпечити сталий розвиток у довгостроковій перспективі. Вдосконалення системи управління прибутком передбачає використання системного підходу, інтеграції сучасних методів фінансового аналізу та використання цифрових технологій у процесі прийняття управлінських рішень.

Висновки до першого розділу

У першому розділі було здійснено комплексне теоретичне узагальнення сутності прибутку та сучасних підходів до управління ним в умовах цифрової трансформації економіки. Доведено, що прибуток у сучасних умовах є не лише фінансовим результатом діяльності підприємства, але й ключовим індикатором його стійкості, конкурентоспроможності та здатності до інноваційного розвитку. З огляду на це, управління прибутком набуває стратегічного значення та потребує застосування багаторівневого, інтегрованого підходу.

Аналіз економічної літератури засвідчив, що сучасна парадигма управління прибутком ґрунтується на поєднанні класичних фінансових методів (аналіз доходів і витрат, управління собівартістю, оптимізація структури капіталу) та інструментів цифрової аналітики, що забезпечують

глибше та більш динамічне бачення фінансових процесів. Особливої ваги набувають FinTech-рішення, які дають можливість автоматизувати процеси планування, контролю, прогнозування, моделювання альтернативних управлінських сценаріїв.

Визначено, що ефективне управління прибутком включає такі складові: інформаційно-аналітичне забезпечення, система внутрішнього контролю, прогнозування фінансових результатів, управління ризиками, цифровізація бізнес-процесів. Якість і повнота обліково-аналітичної інформації прямо впливають на обґрунтованість управлінських рішень, що підтверджує необхідність модернізації аналітичної інфраструктури підприємств.

Систематизація наукових підходів дозволила встановити, що формування ефективної моделі управління прибутком потребує комплексної трансформації: від удосконалення традиційної системи бухгалтерського обліку до використання хмарних платформ, систем ВІ-аналітики, цифрових фінансових сервісів та інструментів автоматизації. Саме ці технології створюють основу для оперативного контролю фінансових потоків, підвищення прозорості процесів та зниження рівня фінансових ризиків.

Таким чином, проведений теоретичний аналіз дозволив сформулювати науково обґрунтовану методичну базу для подальшого дослідження фінансового стану підприємства та розробки практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи управління прибутком ТОВ “АКЦІОНЕР”. Результати розділу підтверджують доцільність впровадження цифрових фінансових технологій і створюють підґрунтя для реалізації відповідних аналітичних і інвестиційних рішень у наступних частинах роботи.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ “АКЦІОНЕР” І ТЕНДЕНЦІЙ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

2.1. Організаційно-економічна характеристика та аналіз фінансових результатів ТОВ “Акціонер”

ТОВ “АКЦІОНЕР” – сучасний виробник гумових виробів, який понад 30 років успішно працює на ринку України, оперативно реагуючи на його потреби та постійно розвиваючись. ТОВ “АКЦІОНЕР” зареєстроване 27.10.1992 р. Статутний капітал складає 250 тис. грн. Керуючий директор – Товстик Дмитро Григорович. Юридична адреса: Україна, 08628, Київська обл., Васильківський р-н, село Безп’ятне, вул. Васильківська, 72.

ТОВ “АКЦІОНЕР” є малим підприємством та має просту організаційну структуру, яку наведено на рис.2.1.

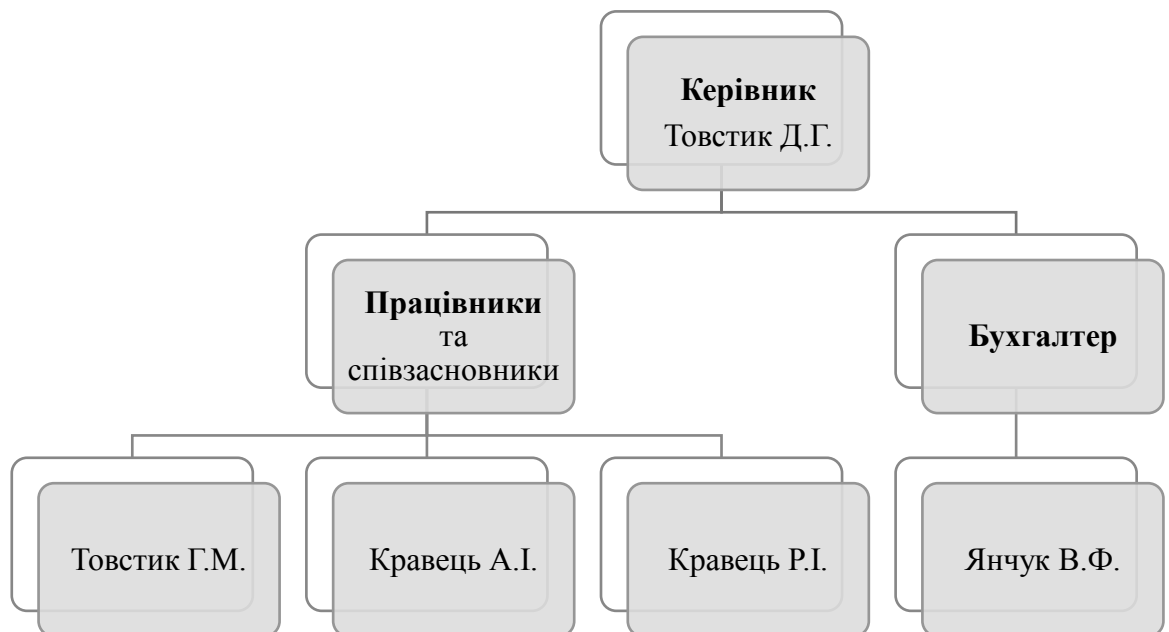

Рис. 2.1. Організаційна структура ТОВ “АКЦІОНЕР”

Основний КВЕД компанії – 22.19 Виробництво інших гумових виробів. Крім того підприємство здійснює також інші види економічної діяльності, що наведено на рис. 2.1.

Як видно з рис. 2.2, підприємство розвивається у кількох взаємопов'язаних напрямках. Виробництво інших гумових виробів в Україні включає широкий спектр продукції, від гумових пластин, листів, труб, шлангів до гігієнічних виробів, предметів одягу, взуття та багатьох інших. Цей вид діяльності охоплює виробництво виробів з натуральної та синтетичної гуми, як вулканізованої, так і невулканізованої.

Рис. 2.2. Види діяльності ТОВ “АКЦІОНЕР”

Основним компонентом гумових виробів є каучук, який може бути натуральним або синтетичним. Також використовуються різні добавки, такі як вулканізатори, наповнювачі, стабілізатори та інші.

Так, **неформові гумотехнічні вироби** (далі – неформові ГТВ) високої якості можуть бути виготовлені ТОВ “АКЦІОНЕР” на замовлення у відповідності до каталогу, або за індивідуальними характеристиками. Високі

експлуатаційні показники роблять продукцію підприємства затребуваною в різних галузях народного господарства, а саме на підприємствах автомобілебудівної, вагонобудівної, літакобудівної промисловості, а також на підприємствах, які займаються будівництвом і ремонтом, обслуговують населення в різних побутових сферах.

Неформові гумотехнічні вироби від ТОВ “АКЦІОНЕР” представлені в наступних групах: (1) шнури; (2) профілі; (3) ущільнювачі; (4) конвеєрні стрічки. Залежно від області застосування гумовотехнічні вироби можна замовити неформові ГТВ з різними характеристиками. Вони можуть мати різну форму, виготовлятися з матеріалів різної щільності. Також в залежності від середовища експлуатації вони можуть бути стійкі до перепадів температури, агресивних середовищ, інтенсивним механічним впливам.

На підприємства постійно ведеться контроль всієї виготовленої продукції. Не має значення, це стандартні номенклатурні вироби або індивідуальне замовлення. Від перевірки сировини до стрес-тестів – на кожному етапі всі партії проходять випробування. При щонайменшій невідповідності нормам або параметрам ГТВ відходить в брак і замовнику надходить тільки продукція найвищої якості.

Для точного попереднього розрахунку вартості замовлення необхідно зв'язатися зі співробітником підприємства і надати йому всю необхідну інформацію. Індивідуальний підхід до виконання кожного замовлення дає можливість робити співпрацю більш продуктивною та зручною.

Формові гумотехнічні вироби (далі формові ГТВ) – це гумотехнічні вироби, що виготовляються двома основними способами:

- формування сирої гумової суміші у гідравлічному пресі;
- формування сирої гумової суміші методом лиття під тиском.

Використання технології формування гумової суміші в гідравлічному пресі дозволяє досягти високої точності виробів, проте цикл виготовлення стає довшим. Використання методики формового лиття під тиском традиційно вважається більш продуктивним, однак у ході лиття утворюється

більший відсоток гумових відходів – випресувань (близько 20%). Водночас, промислові відходи можуть використовуватися в наступних виробничих циклах. ТОВ “АКЦІОНЕР” успішно використовує обидва способи, виходячи з потреб та переваг замовників. Спектр пропонуванних виробів дуже широкий: сальники, ущільнювачі, манжети, втулки, пробки та ін.

Формові гумотехнічні вироби виготовляються з різних типів гумових сумішей, в основі яких може бути синтетичний та натуральний каучук, силіконові та поліефірні компаунди, фторосиліконові гуми, а також силіконові та епоксидні. Крім того, часто практикується включення додаткових компонентів до складу сумішей, а саме: магнезія палена, волокнисті наповнювачі, цимат, альтакс та ін. Використання таких наповнювачів зумовлюється специфікою сфери застосування формових ГТВ. Сировина, що використовується, проходить обов’язковий вхідний контроль.

Формові гумотехнічні вироби поділяються на такі види: (1) формові деталі для кульових млинів; (2) ущільнення; (3) техпластини; (4) сектор футерування класифікатора; (5) плити футерування; (6) плити барабана; (7) гумові манжети; (8) ліфтери; (9) гумові ущільнювальні кільця; (10) килимки; (11) амортизатори; (12) втулки; (13) віброізолятори; (14) шина масивна.

ТОВ “АКЦІОНЕР” виробляє також **сирі гумові суміші** різного призначення: для ремонту та стикування транспортерних стрічок, амортизаційні, маслобензостійкі, на основі силікону та фторкаучуку, гуми для футерування барабанів, для ремонту кабелів, гуми загальні, харчові та спеціальні гуми (пористі, силіконові) та ін.

Гумова суміш, призначена для отримання матеріалу з підвищеними показниками міцності та пружності, називається сирою гумою. Конкретний склад обумовлений її застосуванням та кінцевим призначенням. Ключовим компонентом є каучук.

Товарні гуми класифікуються за такими категоріями: (1) маслобензостійкі; (2) амортизаційні; (3) ізоляційні; (4) загальнотехнічні; (5)

теплостійкі; (6) для обгумування хімапаратури; (7) харчові; (8) для стикування конвеєрних стрічок.

Сира гумова суміш є сировиною для виготовлення широкого спектру виробів, що використовуються в різних сферах. На основі матеріалу виробляються гумотехнічні, профільовані та формові вироби, що застосовуються в середовищах технічних масел.

Промислові клеї. Клей 88 – універсальна речовина, призначена для склеювання деталей із гуми, скла, деревини, кераміки, пластику та ін. багатьох інших матеріалів, а також будь-які комбінації цих матеріалів. Використання такого клею дозволяє відмовитися від свердління отворів, що позитивно впливає на механічну міцність готового виробу. Підходить для застосування як у промисловості, так і в побуті.

Отримують клей із розчину натурального каучуку в бензині. Готовий гумовий клей завдяки такому складу отримує наступні переваги: є стійким до широкого температурного діапазону: від -50 до +70 градусів; клей 88 є стійким до негативного впливу прісної та солоної води; не містить небезпечних домішок та не виділяє їх при експлуатації; не утворює корозійного нальоту при склеюванні металів та сплавів; не відшаровується і досить еластичний, що дозволяє легко ремонтувати рухомі місця виробів; гумовий клей демонструє високу міцність відриву; час повного застигання речовини становить близько доби, якщо використовувати прес, воно скоротиться в рази; може бути використаний для холодного та гарячого склеювання гуми. Гумовий клей – це універсальний промисловий клей.

Крім того, наявність **проектно-конструкторського обладнання** дозволяє оперативно пропонувати клієнтам технічні рішення для різних умов експлуатації гумотехнічних виробів, а **токарно-механічне обладнання** дозволяє виконувати замовлення на виготовлення валів, роликів і барабанів “під ключ” за індивідуальними вимогами замовника. Підприємство ТОВ “АКЦІОНЕР” ефективно поєднує у своїй роботі виробничу ланку та

торговельну діяльність, що дозволяє втримувати свої позиції та конкурувати на ринку.

Діяльність ТОВ “АКЦІОНЕР” забезпечується наявністю в його розпорядженні активів та, зокрема, грошей та їх еквівалентів, величини яких в динаміці наведено на рис. 2.3.

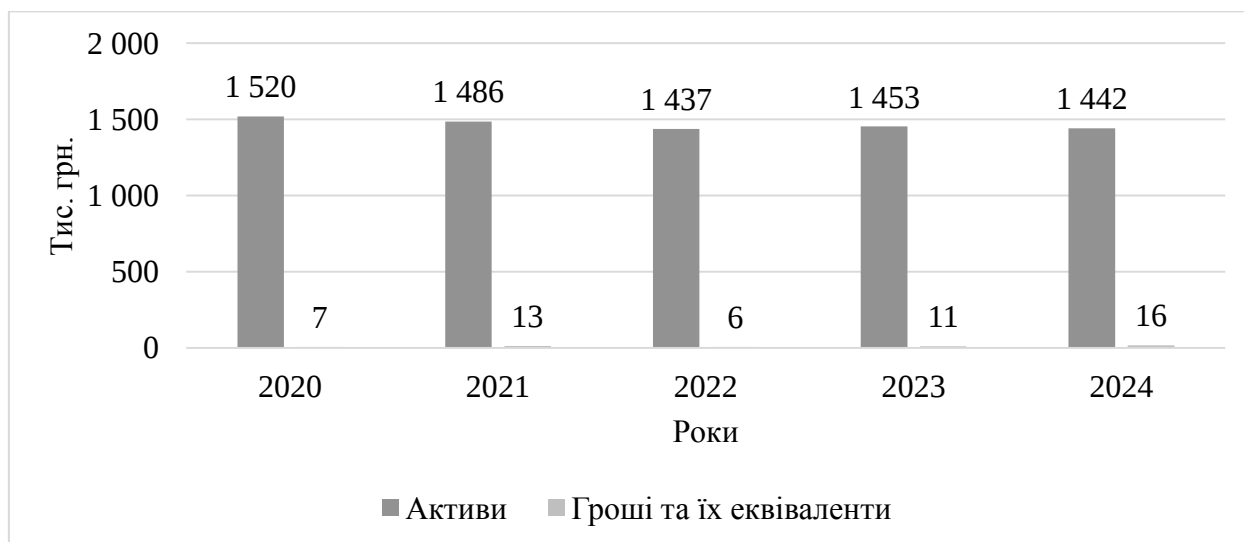

Рис. 2.3. Динаміка активів ТОВ “АКЦІОНЕР”, в т.ч. грошей та їх еквівалентів

Так, величина активів, що знаходяться у розпорядженні ТОВ “АКЦІОНЕР”, дещо скоротилась протягом 2020-2024 років, а саме з 1520 тис. грн. до 1442 тис. грн. Абсолютна зміна показника склала -78 тис. грн., а відносна – -5,41 %. При цьому, сума грошей та їх еквівалентів зросла з 7 до 16 тис. грн., в абсолютному вимірі – на 9 тис. грн., у відносному – на 128,57 %.

Слід зазначити, що активи ТОВ “АКЦІОНЕР” в 2024 році на 52,87 % склались із необоротних активів та на 46,63 % - з оборотних (рис. 2.4).

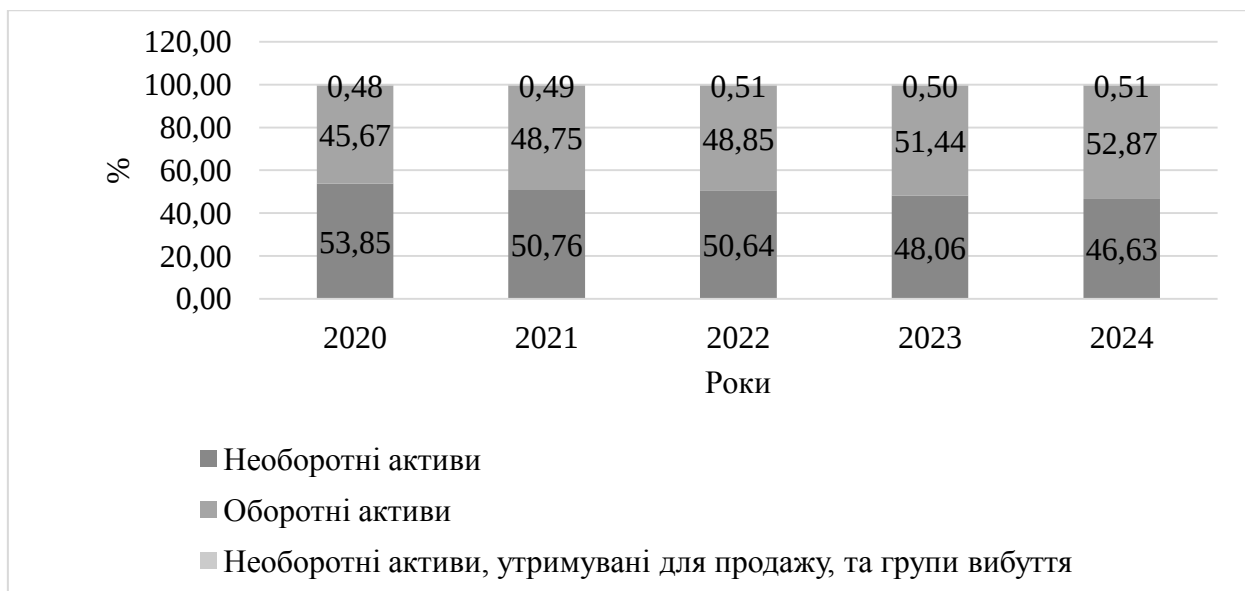

Рис. 4. Структура активів ТОВ “АКЦІОНЕР” в динаміці

Слід також зазначити, що необоротні активи підприємства представлені переважно основними засобами (ОЗ), частка яких у 2024 році складала 73,33 %. Аналіз ефективності використання основних засобів ТОВ “АКЦІОНЕР” наведено у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Аналіз ефективності використання основних засобів ТОВ “АКЦІОНЕР”

Показники	Роки					Зміна показників
	2020	2021	2022	2023	2024	
Фондомісткість, грн./грн.	0,86	0,61	0,62	0,41	0,31	-0,54
Фондоозброєність грн./чол.	159,80	143,78	137,05	129,80	98,62	-61,18
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні підприємства, грн./грн.	0,42	0,39	0,38	0,36	0,34	-0,08
Коефіцієнт зносу ОЗ	0,57	0,62	0,63	0,65	0,67	0,10
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,43	0,38	0,37	0,35	0,33	-0,10
Фондовіддача, грн./грн.	1,17	1,65	1,60	2,42	3,18	2,01
Рентабельність ОЗ, %	0,02	0,09	0,13	4,26	3,20	3,19

За результатами аналізу (табл. 2.1), фондомісткість ТОВ “АКЦІОНЕР” скоротилась протягом 2020-2024 років з 0,86 грн./грн. на 0,54 грн./грн. та в 2024 році склала 0,31 грн./грн. Це означає, що на кожну гривню доходів підприємства припадає 0,31 грн. вартості основних засобів. Протягом періоду виробництво стало значно менш фондомістким, що свідчить про більш ефективне використання наявних основних фондів. Величину основних засобів, що припадає на одного працівника підприємства ілюструє показник фондоозброєності, який протягом періоду скоротився на 61,18 грн./чол. та в 2024 році склав 98,62 грн./чол.

Знизилась протягом періоду також питома вага залишкової вартості основних засобів у загальній вартості майна підприємства – з 0,42 до 0,34. При цьому знос основних засобів ТОВ “АКЦІОНЕР” збільшився з 0,57 до 0,67, що є негативним явищем і свідчить про те, що основні засоби підприємства мають бути оновлені, оскільки частина основних засобів придатна до експлуатації в 2024 році становила лише 33% (коефіцієнт придатності основних засобів склав 0,33). Необхідність оновлення основних засобів підприємства підтверджується тим, що протягом 2020-2024 років майже не відбувалось оновлення та вибуття основних засобів, про що свідчать значення коефіцієнтів: оновлення, вибуття та приросту основних засобів (табл. 2.1).

Водночас, більш ніж в 2 рази зросла ефективність використання основних засобів – фондovіддача збільшилась з 1,17 до 3,18 грн./грн., що відображає суму виробленої продукції (доходу) на одну гривню основних засобів. Також зросла з 0,02 % до 3,2 % рентабельність основних засобів, що підтверджує зростання ефективності їх використання в діяльності ТОВ “АКЦІОНЕР”.

Слід звернути увагу на те, що основним джерелом формування активів ТОВ “АКЦІОНЕР” є його власний капітал. Так, дійсно власний капітал в 2024 році займав 98,54 % в структурі пасивів підприємства, а позикові кошти

(поточні), відповідно, лише 1,46 %. Абсолютні величини даних показників в динаміці наведено на рис. 2.5.

Величина власного капіталу ТОВ “АКЦІОНЕР” (рис. 2.5) скоротилась протягом 2020-2024 років на 88 тис. грн. (на 5,83 %). В 2024 році власний капітал підприємства становив 1421 тис. грн. Величина поточних зобов’язань підприємства становила в 2020 році 11 тис. грн., зросла протягом періоду на 10 тис. грн. в абсолютному вимірі на 90,91 % у відносному вимірі та в 2024 році склала 21 тис. грн.

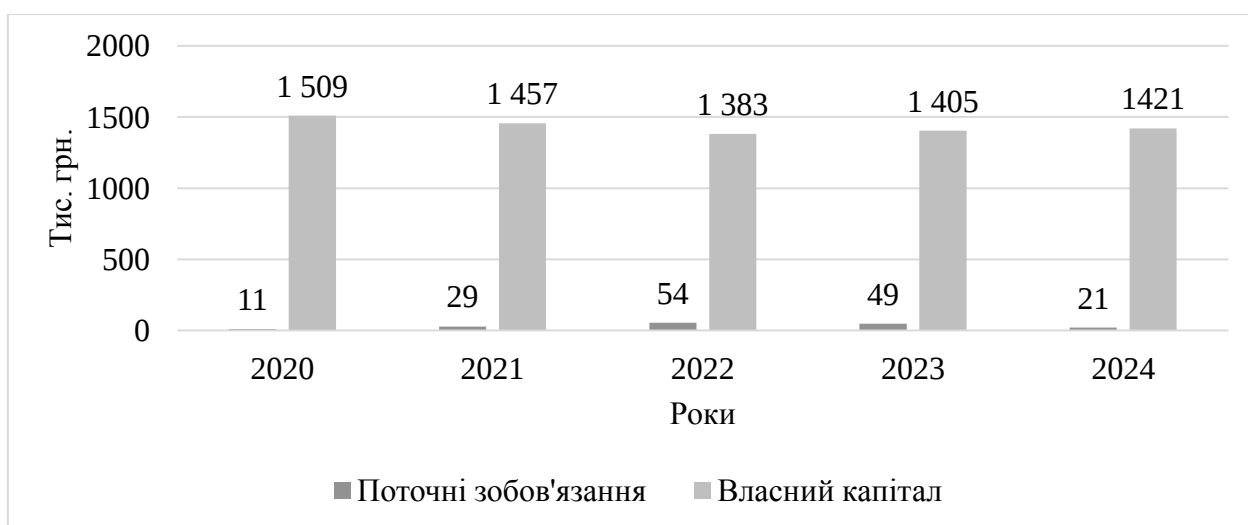

Рис. 2.5. Динаміка пасивів ТОВ “АКЦІОНЕР”

Попри деяке скорочення активів та власного капіталу ТОВ “АКЦІОНЕР”, спостерігалось суттєве зростання фінансових результатів діяльності підприємства, динаміку яких наведено на рис. 2.6.

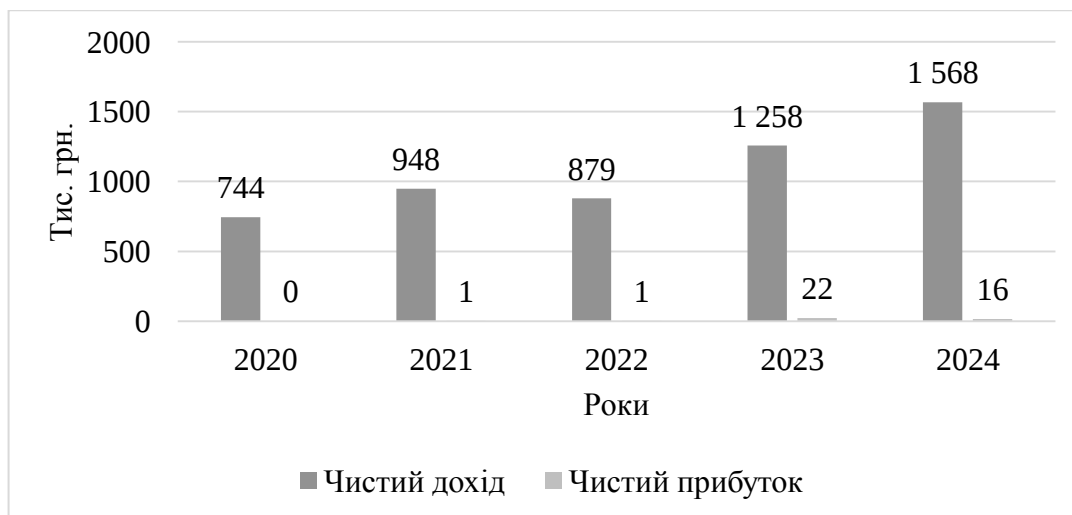

Рис. 2.6. Фінансові результати діяльності ТОВ “АКЦІОНЕР”

Рис. 2.6 ілюструє суттєве (більш, ніж в 2 рази) зростання величини чистого доходу ТОВ “АКЦІОНЕР”, яка в 2020 році складала 744 тис. грн., а в 2024 році – 1568 тис. грн. Таким чином, абсолютний приріст показника – 824 тис. грн., а відносний – 110,75 %. В 2021 році підприємство, на відміну від результатів 2020 року, отримало чистий прибуток у розмірі 1 тис. грн. За результатами 2024 року його величина склала 16 тис. грн.

2.2. Аналіз фінансового стану ТОВ “АКЦІОНЕР”

Фінансовий стан підприємства – ступінь його забезпеченості фінансовими ресурсами для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасного проведення грошових розрахунків за своїми зобов’язаннями. Це комплексна характеристика підприємства, яка залежить від взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення та використання фінансових ресурсів [42, С. 195-196].

Фінансовий стан підприємства характеризується розміром, складом і структурою активів, власного капіталу і зобов’язань даного суб’єкта господарювання, відповідні співвідношення яких обумовлюють його фінансову стійкість, платоспроможність та ефективність використання

економічного потенціалу [42, С. 195-196]. З огляду на зазначене, важливим етапом оцінювання фінансового стану є вивчення динаміки та структури активів і пасивів підприємства. Показники динаміки активів ТОВ “АКЦІОНЕР” протягом 2020-2024 років наведено у табл. 2.2.

Показники, наведені у табл. 2.2, свідчать про те, що на підприємстві ТОВ “АКЦІОНЕР” протягом періоду, що аналізується, в складі необоротних активів виникли незавершені капітальні інвестиції. Їх величина у 2022-2024 роках складала 2,1 тис. грн.

Таблиця 2.2

Динаміка активів ТОВ “АКЦІОНЕР” протягом 2020-2024 років

(тис. грн.)

Назва рядка	Роки					Абсолютний приріст, тис. грн.	Відносний приріст, %
	2020	2021	2022	2023	2024		
Необоротні активи							
Незавершені капітальні інвестиції	161,00	161,00	161,00	161,00	161,00	0,00	0,00
первісна вартість	0,00	0,00	2,10	2,10	2,10	0,00	100,00
накопичена амортизація	0,00	0,00	2,10	2,10	2,10	2,10	100,00
Основні засоби:	639,20	575,10	548,20	519,20	493,10	-146,10	-22,86
первісна вартість	1503,60	1 503,60	1 501,40	1 501,40	1 501,40	-2,20	-0,15
знос	864,40	928,50	953,20	982,20	1 008,30	143,90	16,65
Довгострокові фінансові інвестиції	18,30	18,30	18,30	18,30	18,30	0,00	0,00
Усього за розділом I	818,50	754,40	727,50	698,50	672,40	-146,10	-17,85
Оборотні активи							
Запаси:	651,40	648,80	648,80	648,80	637,90	-13,50	-2,07
у тому числі готова продукція	25,90	25,90	25,90	25,90	25,90	0,00	0,00
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	32,50	62,00	44,70	85,90	89,20	56,70	174,46
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	2,80	0,20	1,90	1,70	16,90	14,10	503,57
Гроші та їх еквіваленти	7,50	13,40	6,40	11,20	15,80	8,30	110,67

Витрати майбутніх періодів	0,00	0,00	0,00	0,00	2,60	2,60	100,00
Усього за розділом II	694,20	724,40	701,80	747,60	762,40	68,20	9,82
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	7,30	7,30	7,30	7,30	7,30	0,00	0,00
Баланс	1 520,00	1 486,10	1 436,60	1 453,40	1 442,10	-77,90	-5,13

В результаті накопиченого зносу (143,9 тис. грн., або 16,65 % від суми зносу в 2020 році) та незначного (2,2 тис. грн., або 0,15% від їх вартості в 2020 році) зменшення первісної вартості основних засобів призвели до того, вартість основних засобів підприємства скоротилась з 639,2 тис. грн. в 2020 році до 493,1 тис. грн. в 2024 році, тобто на 146,1 тис. грн., або 22,86 % від величини 220 року. В цілому, величина необоротних активів скоротилась на 146,1 тис. грн., або 17,85 %.

В складі оборотних активів ТОВ “АКЦІОНЕР” протягом 2020-2024 років (табл. 2.2) відбулось незначне скорочення вартості запасів на 13,5 тис. грн., або на 2,07 %. При цьому вартість запасів готової продукції лишилась незмінною і складала 25,9 тис. грн. Значно (майже в 3 рази, а саме на 174,46 %, або на 56,7 тис. грн.) зросла дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги, яка в 2020 році складала 32,5 тис. грн., а в 2024 році – 89,2 тис. грн. Також суттєво (в 6 разів) виросла дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом – на 14,1 тис. грн., або 503,57 %. Більш, ніж в 2 рази збільшилась величина грошей, що знаходяться в розпорядженні ТОВ “АКЦІОНЕР”, та їх еквівалентів. Їх сума в 2020 році складала 7,5 тис. грн., а в 2024 році – 15,8 тис. грн. В 2024 році виникли та склали 2,6 тис. грн. витрати майбутніх періодів. В цілому, вартість оборотних активів підприємства зросла на 68,2 тис. грн. (9,82 %) з 694,2 тис. грн. до 762,4 тис. грн.

Сума необоротних активів, утримуваних для продажу, та груп вибуття лишалась незмінною протягом періоду та складала 7,3 тис. грн. Величина

активів підприємства в цілому скоротилась протягом періоду з 1 520,0 тис. грн. до 1 442,1 тис. грн., тобто на 77,9 тис. грн., або 5,13 %.

Аналіз структури активів ТОВ “АКЦІОНЕР” в динаміці наведено у табл. 2.3.

Так, в структурі активів підприємства (табл. 2.3) в 2020 році більшу частку (53,85 %) займали необоротні активи. Протягом 2020-2024 років відбулись структурні зрушення, в результаті яких в 2024 році. Більшу частку в структурі активів ТОВ “АКЦІОНЕР” стали займати оборотні активи, а саме 52,87 %.

Таблиця 2.3

Аналіз структури активів ТОВ “АКЦІОНЕР” у 2020-2024 роках

(%)

Назва рядка	Роки					Приріст, вп.
	2020	2021	2022	2023	2024	
Необоротні активи						
Незавершені капітальні інвестиції	10,59	10,83	11,21	11,08	11,16	0,57
первісна вартість	0,00	0,00	0,15	0,14	0,15	0,15
накопичена амортизація	0,00	0,00	0,15	0,14	0,15	0,15
Основні засоби:	42,05	38,70	38,16	35,72	34,19	-7,86
первісна вартість	98,92	101,18	104,51	103,30	104,11	5,19
знос	56,87	62,48	66,35	67,58	69,92	13,05
Довгострокові фінансові інвестиції	1,20	1,23	1,27	1,26	1,27	0,07
Усього за розділом I	53,85	50,76	50,64	48,06	46,63	-7,22
Оборотні активи						
Запаси	42,86	43,66	45,16	44,64	44,23	1,38
у тому числі готова продукція	1,70	1,74	1,80	1,78	1,80	0,09
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	2,14	4,17	3,11	5,91	6,19	4,05
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	0,18	0,01	0,13	0,12	1,17	0,99
Гроші та їх еквіваленти	0,49	0,90	0,45	0,77	1,10	0,60
Витрати майбутніх періодів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,18	0,18
Усього за розділом II	45,67	48,75	48,85	51,44	52,87	7,20
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	0,48	0,49	0,51	0,50	0,51	0,03
Баланс	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00

Найсуттєвішою (-7,86 вп.) в структурі необоротних активів підприємства є зміна частки основних засобів з 42,05 % до 34,19 %. Зміни в частках незавершених капітальних інвестицій та довгострокових фінансових інвестицій є незначними та складають відповідно 0,57 % та 0,07 %. В цілому частка необоротних активів в структурі загальних активів ТОВ “АКЦІОНЕР” скоротилась на 7,22 вп.

Серед необоротних активів підприємства (табл. 2.3) найсуттєвіше (на 4,05 вп.) зросла частка дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги та в 2024 році склала 6,19 %. При цьому частка запасів зросла на 1,38 вп. Та склала 44,23 %. Менш, ніж на 1 вп. збільшились частки: дебіторської заборгованості за розрахунками з бюджетом зросла – на 0,99 вп.; грошей та їх еквівалентів – на 0,6 вп.; витрат майбутніх періодів – на 0,18 вп. Питома вага необоротних активів в цілому збільшилась на 7,2 вп. з 45,67 % до 52,87 %.

Досить незначною (в межах 0,48-0,51 %) була частка в активах підприємства необоротних активів, утримуваних для продажу, та груп вибуття.

Динаміку пасивів ТОВ “АКЦІОНЕР” протягом періоду наведено в табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Динаміка пасивів ТОВ “АКЦІОНЕР” протягом 2020-2024 років

(тис. грн.)

Назва рядка	Роки					Абсолют-ний приріст, тис. грн.	Віднос-ний приріст, %
	2020	2021	2022	2023	2024		
Власний капітал							
Зареєстрований (пайовий) капітал	250,00	250,00	250,00	250,00	250,00	0,00	0,00
Додатковий капітал	1 193,60	1 143,60	1 070,30	1 069,60	1 069,60	-125,00	-10,47
Резервний капітал	62,50	62,50	62,50	62,50	62,50	0,00	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	2,90	1,30	0,00	22,70	38,60	35,70	1231,03
Усього за розділом I	1 509,00	1 457,40	1 382,80	1 404,80	1 420,70	-88,30	-5,85
Короткострокові зобов'язання							

Зобов'язання за: розрахунками з бюджетом	10,90	18,00	53,50	30,10	21,40	10,50	96,33
у тому числі з податку на прибуток	0,00	10,70	0,3	4,8	3,50	3,50	100,00
розрахунками з оплати праці	0,10	0,00	0,00	11,00	0,00	-0,10	-100,00
Усього за розділом III	11,00	28,70	53,80	48,60	21,40	10,40	94,55
Баланс	1 520,00	1 486,10	1 436,60	1 453,40	1 442,10	-77,90	-5,13

Відповідно до даних табл. 2.4, в складі власного капіталу величина зареєстрованого (пайового) капіталу та резервного капіталу ТОВ “АКЦІОНЕР” у 2020-2024 роках залишались незмінними та складали відповідно 250,0 тис. грн. та 62,5 тис. грн. Дуже суттєво (більш ніж в 13 разів) зросла величина нерозподіленого прибутку та в 2024 році склала 38,6 тис. грн. На 10,47 % скоротилась та в 2024 році склала 1069,6 тис. грн. величина додаткового капіталу. Взагалі величина власного капіталу скоротилась протягом періоду на 88,3 тис. грн., або на 5,85 % та склала в 2024 році 1420,7 тис. грн.

У складі короткострокових зобов'язань підприємства майже вдвічі зросла величина зобов'язань за: розрахунками з бюджетом – з 10,9 тис. грн. до 21,4 тис. грн. В цілому, величина короткострокових зобов'язань ТОВ “АКЦІОНЕР” зросла на 10,4 тис. грн., або на 94,55 %.

Структуру пасивів підприємства в динаміці за 2020-2024 роки наведено у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Аналіз структури пасивів ТОВ “АКЦІОНЕР” у 2020-2024 роках

(%)

Назва рядка	Роки					Приріст, вп.
	2020	2021	2022	2023	2024	
Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	16,45	16,82	17,40	17,20	17,34	0,89
Додатковий капітал	78,53	76,95	74,50	73,59	74,17	-4,36
Резервний капітал	4,14	4,21	4,35	4,30	0,16	15,46
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	4,11	0,09	0,00	1,56	2,68	-1,44

Усього за розділом I	99,28	98,07	96,26	96,66	98,52	-0,76
Короткострокові зобов'язання						
Зобов'язання за: розрахунками з бюджетом	0,72	1,21	3,72	2,07	1,35	87,5
у тому числі з податку на прибуток	0,72	0,72	0,02	0,33	0,24	-0,47
розрахунками з оплати праці	0,00	0,00	0,00	0,76	0,00	0,00
Усього за розділом III	0,72	1,93	3,74	3,34	1,48	0,76
Баланс	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	0,00

Як свідчать дані табл. 2.5, пасиви ТОВ “АКЦІОНЕР” майже повністю (на 98,52 %) представлені власним капіталом підприємства. В складі власного капіталу найбільша частка належить додаткового капіталу, який в 2020 році складав 78,53 % в пасивах, протягом періоду зменшився на 4,36 вп. та складав в 2024 році 74,17 %. На 15,46 вп. зросла частка резервного капіталу в пасивах підприємства та в 2024 році склала 4,30 %. На 0,89 вп. зросла частка зареєстрованого капіталу та на 1,44 вп. зменшилась частка нерозподіленого прибутку. В цілому, частка власного капіталу підприємства зменшилась на 0,76 вп. – з 99,28 % до 98,52 %.

В складі короткострокових зобов'язань ТОВ “АКЦІОНЕР” на 87,5 вп. зросла частки зобов'язань за розрахунками з бюджетом з 0,72 % до 1,357 %. В цілому частка короткострокових зобов'язань підприємства зросла на 0,76 вп. та в 2024 році склала 1,48 %.

Важливим етапом оцінювання фінансового стану підприємства є аналіз його ліквідності та платоспроможності. Так, платоспроможність – це здатність підприємства у повному обсязі погасити свої фінансові зобов'язання у разі настання термінів їх оплати, що забезпечує можливість безперебійно здійснювати господарську діяльність [42, с. 209]. Про неплатоспроможність підприємства свідчить відсутність грошей на розрахунковому та інших рахунках у банку, наявність протермінованих кредитів банку, позик, заборгованості фінансовим органам, тривале порушення термінів виплат заробітної плати та ін.

Платоспроможність підприємства забезпечується його ліквідністю й залежать від неї. Ліквідність – це здатність підприємства швидко погашати свою заборгованість; вона характеризує готовність і швидкість, з якою оборотні кошти можуть бути перетворені на грошові в результаті їхньої реалізації [42, с. 209-210]. Показники ліквідності та платоспроможності ТОВ “АКЦІОНЕР” в динаміці протягом 2020-2024 років наведено у табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Показники ліквідності та платоспроможності ТОВ “АКЦІОНЕР”

Показники	Нормативні значення	Роки					Приріст
		2020	2021	2022	2023	2024	
Маневреність грошових коштів	Зростання	0,00	0,01	0,00	0,01	0,01	0,01
Загальний коефіцієнт покриття	≥ 1	63,11	25,24	13,04	15,38	35,63	-27,48
Коефіцієнт швидкої ліквідності	≥ 1	3,89	2,63	0,99	2,03	5,70	1,81
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\geq 0,2$	0,68	0,47	0,12	0,23	0,74	0,06
Частка оборотних коштів у активах	-	0,46	0,49	0,49	0,51	0,53	0,07
Частка запасів в оборотних коштах	$\geq 0,5$	0,94	0,90	0,92	0,87	0,84	-0,10
Частка власних оборотних коштів у покритті запасів	≥ 1	1,07	1,12	1,08	1,15	1,20	0,13

Розраховані показники ліквідності та платоспроможності ТОВ “АКЦІОНЕР” (табл. 2.6) свідчать про те, що в цілому підприємство є ліквідним. Так, маневреність грошових коштів зовсім незначно (на 0,1), але зросла протягом 2020-2024 року. Загальний коефіцієнт покриття, що характеризує співвідношення оборотних активів і поточних зобов’язань, є значно вищим за одиницю і, таким чином, свідчить про можливість нормального функціонування підприємства при наявності достатньої кількості вільних грошових ресурсів. Коефіцієнт швидкої ліквідності також знаходився протягом 2020-2024 років (крім 2022 року, коли його рівень склав 0,99) на рівні, вищому за нормативний і в 2024 році склав 5,7, тобто зріс протягом періоду на 0,06. Коефіцієнт абсолютної ліквідності

(платоспроможності) є найбільш жорстким критерієм ліквідності підприємства і показує, яку частину короткострокових зобов'язань можна за необхідності погасити негайно. Рівень даного показника для ТОВ “АКЦІОНЕР” знаходився протягом 2020-2024 років (крім 2022 року) на рівні, що значно перевищує нормативний. Даний показник зріс з 0,68 до 0,74.

Протягом 2020-2022 років частка оборотних коштів у активах була нижчою за 0,5 (0,46-0,49), та протягом 2023-2024 даний показник знаходився на досить високому рівні (0,51-0,53). Частина власних оборотних коштів у покритті запасів є значно вищою за нормативний рівень, хоч і дещо знижується з 0,94 до 0,84 протягом періоду, що аналізується. Коефіцієнт покриття запасів є вищим за одиницю, дещо зростає протягом періоду таа станом на кінець 2024 року становить 1,2, що свідчить про те, що поточний фінансовий стан ТОВ “АКЦІОНЕР” є достатньо стійким.

Наступним етапом аналізу фінансового стану підприємства є аналіз показників його фінансової стійкості, значення яких для ТОВ “АКЦІОНЕР” в динаміці протягом 2020-2024 років наведено у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Показники фінансової стійкості ТОВ “АКЦІОНЕР”

Показники	Нормативні значення	Роки				
		2020	2021	2022	2023	2024
Коефіцієнт автономії	0,5-0,6	0,99	0,98	0,96	0,97	0,99
Коефіцієнт співвідношення залучених і власних коштів	-	0,01	0,02	0,04	0,03	0,02
Коефіцієнт фінансового важеля	-	1,01	1,02	1,04	1,03	1,02
Коефіцієнт фінансової залежності	≤ 1 (0,7)	0,01	0,02	0,04	0,03	0,02
Коефіцієнт структури позикових коштів	≤ 2 (1,67)	0,04	0,11	0,22	0,19	0,09
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,2-0,5	0,46	0,50	0,51	0,53	0,54
Коефіцієнт фінансової стабільності	-	137,18	50,78	25,70	28,91	66,39
Коефіцієнт фінансового ризику	$\leq 1,5$	0,01	0,02	0,04	0,03	0,02

Аналіз показників фінансової стійкості ТОВ “АКЦІОНЕР” (табл. 2.7) свідчить про високий її рівень. Так, показник фінансової автономії – один з найбільш важливих коефіцієнтів фінансової стійкості – ілюструє те, що

підприємство протягом 2020-2024 років від 96 до 99 % своїх активів фінансувало самостійно. Надзвичайно високий рівень самофінансування підтверджується рівнями коефіцієнта співвідношення залучених і власних коштів, значення якого протягом періоду знаходиться в межах 0,01-0,04. Відповідно, досить низькими, однак вищими за одиницю, були рівні коефіцієнта фінансового важеля. Це свідчить про те, що використання власного капіталу ТОВ “АКЦІОНЕР” приносить підприємству прибуток, однак значно нижчий, ніж потенційний прибуток за умови активного використання залучених коштів.

Коефіцієнт фінансової залежності, що знаходився в межах 0,01-0,04 підтверджує те, що ТОВ “АКЦІОНЕР” майже не залежить від якихось джерел фінансування, крім власного капіталу підприємства. Коефіцієнт структури позикових коштів ілюструє, що протягом 2020-2024 років зобов’язання підприємства складали лише від 4 % до 22 % від зареєстрованого (пайового) капіталу.

В цілому, ТОВ “АКЦІОНЕР” є абсолютно фінансово стійким, тобто всі запаси підприємства покриваються власними коштами, підприємство не залежить від зовнішніх кредиторів, що трапляється нечасто. Однак, абсолютна фінансова стійкість не є ідеальною, оскільки використання лише власного капіталу негативно впливає на фінансові результати діяльності ТОВ “АКЦІОНЕР” та значно обмежує можливість розвитку через стримування ділової активності.

Таблиця 2.9

Показники ділової активності ТОВ “АКЦІОНЕР”

Показники	Роки				Відхилення
	2021	2022	2023	2024	
Оборотність активів	0,63	0,60	0,87	1,08	0,45
Оборотність оборотних активів	2,10	2,01	2,01	1,91	-0,19
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	172	179	180	188	16,65
Оборотність дебіторської заборгованості	19,45	16,16	18,75	16,19	-3,26
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості, днів	19	22	19	22	3,73
Оборотність кредиторської	47,78	21,31	24,58	44,80	-2,98

заборгованості					
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	8	17	15	8	0,50

Показники ділової активності ТОВ “АКЦІОНЕР” (табл. 2.9) характеризують ефективність використання ресурсів та загальну динаміку розвитку підприємства. Вони відображають, наскільки успішно підприємство використовує свої активи, власні та залучені кошти, а також людські ресурси для досягнення поставлених цілей.

Аналіз показників ділової активності ТОВ “АКЦІОНЕР” в динаміці протягом 2021-2024 років свідчить про те, що її рівень є недостатнім, а динаміка в цілому негативною, за винятком оборотності активів.

Однак, незважаючи на надмірно низьку ризикованість і, як результат, недостатню ділову активність, діяльність ТОВ “АКЦІОНЕР” протягом періоду, що аналізується, в цілому, була рентабельною (рис. 2.7).

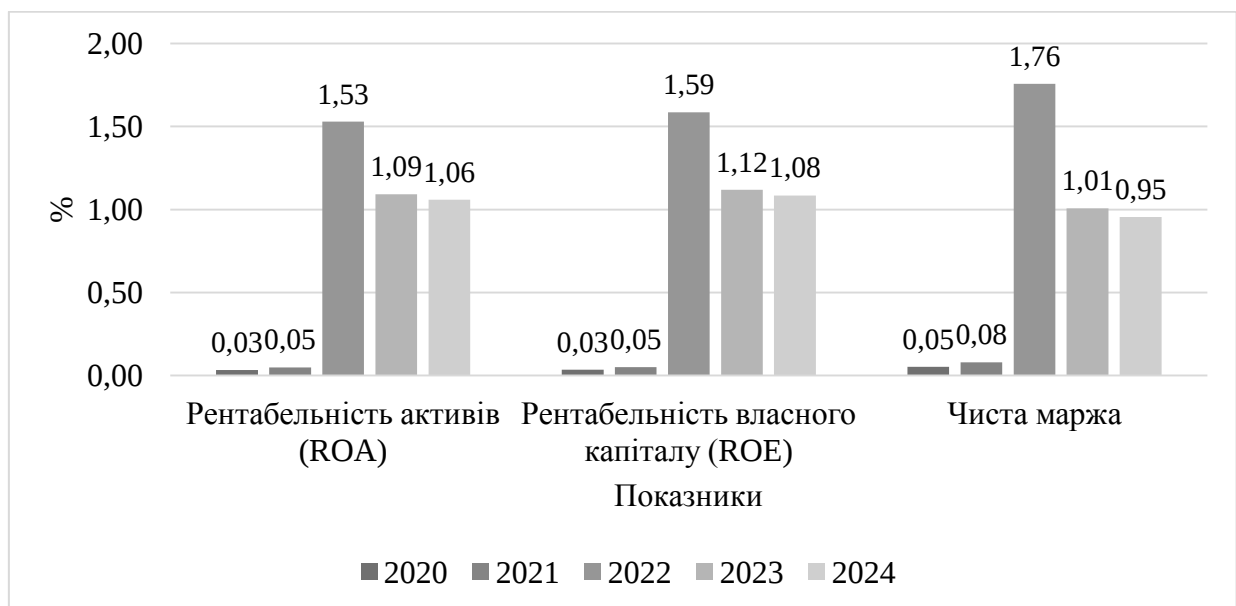

Рис. 2.7. Показники рентабельності ТОВ “АКЦІОНЕР” протягом 2020-2024 рр.

Дані рис. 2.7 ілюструють суттєве зростання показників рентабельності ТОВ “АКЦІОНЕР” у 2022 році. Одна, попри позитивну динаміку, рентабельність активів, власного капіталу, а також чиста маржа підприємства

залишаються дуже низькими. Зазначене свідчить про доцільність залучення додаткових фінансових ресурсів з метою здійснення інвестицій, розширення діяльності та забезпечення підвищення рівнів рентабельності ТОВ “АКЦІОНЕР”.

2.3. Сучасні тенденції цифровізації економіки в Україні та у світі

Одним з ключових факторів, що вплинули на сучасний стан економіки, є цифровізація. Вона змінила традиційні галузеві моделі та державні структури на реагуючі, ефективні та зосереджені на системних новаціях. У глобальному масштабі цей процес триває з різною інтенсивністю в різних державах, залежно від рівня їх розвитку, проте загальною помітною тенденцією є цифрова трансформація всіх секторів економіки, від промисловості до сфери послуг і державного управління. Глобальні цифрові тренди, такі як аналітика великих даних (big data), штучний інтелект (AI), Інтернет речей (IoT), Blockchain Technologies (IoT) та дедалі ширше використання Інтернет-технологій (біткойн та блокчейн) створили можливості для економічного зростання, підвищення рівня виробництва та інновацій. Водночас, розвиток цих технологій створює нові виклики, особливо у сфері кібербезпеки, контролю цифрових ринків та цифрового розриву. Міжнародний досвід цифровізації ілюструє найбільш ефективні та креативні підходи до розгортання цифрових ініціатив. Огляд розширених практик не лише допомагає побачити сучасні глобальні тенденції, а й визначити, які чинники сприяли успіху впровадження цифрових технологій.

Цифровізація в XXI ст. стала ключовим каталізатором економічного зростання, креативності та світової конкуренції. Успіх передових країн показує, що цифрові технології сприяють піднесенню ринку, модернізації державного управління, розвитку людських ресурсів та інклюзивного економічного зростання (табл. 2.10).

Міжнародний досвід (табл. 2.10) підкреслює важливість комплексної цифрової стратегії, міжгалузевої співпраці, інвестицій у людський капітал та

розбудови цифрової інфраструктури. Цей досвід є корисним для держав, що перебувають на етапі цифрового переходу, в т.ч. для України. Цифровізація виступає як ключовий чинник сучасного економічного розвитку, будучи основою для трансформації традиційних секторів та створення нових перспектив для зростання. В умовах глобалізації та стрімкого розвитку інформаційних технологій інтеграція цифрових технологій в усі галузі економіки забезпечує зростання продуктивності, інноваційності та конкурентоспроможності.

Таблиця 2.10

Глобальні тенденції цифровізації [43; 44, с. 72]

Глобальні тренди	Характеристика
Швидке зростання цифрової економіки	Частка цифрової економіки у ВВП розвинених держав перевищує 10-15%, і ця цифра стабільно збільшується. Цифрові технології проникають у всі галузі — від аграрного до
Розвиток цифрових платформ і маркетплейсів	Компанії на зразок Amazon, Alibaba, Google, Microsoft та Apple формують платформову економіку, де ключова вартість створюється через обмін даними, послугами та інфраструктурою
Інтеграція штучного інтелекту та великих даних	Впровадження AI у виробництво, логістику, охорону здоров'я, фінанси та освіту дозволяє оптимізувати процеси, зменшити витрати й створити нові різновиди послуг
Цифрове урядування та е- послуги	Естонія вважається світовим лідером у царині електронного уряду. Усі адміністративні сервіси доступні онлайн
Інвестиції в цифрову інфраструктуру	Країни ЄС, Сполучені Штати Америки, Південна Корея та Сінгапур активно фінансують розбудову широкосмугового інтернету, 5G, дата-центрів та систем кібербезпеки.
Цифрова інклюзія та освіта	Велика увага приділяється цифровій освіченості населення, особливо в країнах Скандинавії та Канаді. Це дає підстави для повноцінної участі громадян в цифровій економіці.
Розробка національних планів цифровізації	Більшість держав мають окремі цифрові стратегії. Наприклад, стратегія "Digital India", програма "Made in China 2025", ініціатива ЄС "Digital Decade" визначають пріоритети на рівні державної політики

Процеси цифровізації охоплюють широкий спектр напрямів – від автоматизації виробничих процесів до впровадження нових бізнес-моделей, заснованих на великих даних, штучному інтелекті та інтернеті речей. Завдяки

цьому підприємства можуть знижувати витрати, збільшувати ефективність та оперативно реагувати на зміни в ринковому середовищі. Водночас цифровізація сприяє виникненню нових економічних секторів, створенню інноваційних продуктів і послуг, забезпечує доступ малим та середнім підприємствам до нових ринків.

Цифровізація сприяє сталому економічному зростанню на різних різних рівнях управління – від окремих підприємств до національних та світових економік. Вона сприяє ефективному використанню ресурсів, підвищенню інноваційного потенціалу та створення високотехнологічних робочих місць. Цифровізація змінює традиційні моделі виробництва, споживання та управління, інтегруючи новітні технології, що дозволяють значно підвищити ефективність і продуктивність економічної діяльності (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Вплив цифровізації на економічне зростання [45]

Напрямок цифровізації	Вплив на економічне зростання
Підвищення продуктивності	Оптимізація процесів, зменшення витрат, скорочення часу на виробничі дії, що сприятиме підвищенню ефективності бізнесу
Інновації та нові бізнес-моделі	Створення нових ринків та продуктів, розвиток стартапів, що активізує економічний поступ
Розвиток нових секторів економіки	Створення свіжих робочих місць та розширення економічної діяльності в галузях FinTech, EdTech, AgriTech, IT-сервісів та інших
Глобалізація і доступ до нових ринків	Можливість для малих і середніх підприємств виходити на міжнародні ринки через цифрові шляхи, знижуючи перепони для входу
Цифрове урядування	Підвищення дієвості державного управління, зменшення видатків, полегшення доступу до сервісів для громадян
Фінансові інновації	Революція у фінансових сервісах, доступ до цифрових платіжних платформ і криптовалют, забезпечення фінансової інклюзії
Масштабування через технології	Збільшення підприємств завдяки автоматизації, хмарним технологіям та великим даним

Цифровізація є важливим чинником, здатним значно змінити глобальну економіку, сприяючи підвищенню ефективності використання ресурсів, розвитку нових технологій та запровадженню інноваційних бізнес-моделей. В Україні цифровізація є важливим компонентом економічного зростання та розвитку, охоплюючи аспекти інфраструктури, інституційної спроможності, цифрової освіти та доступу до електронних послуг. Оцінка рівня цифрової трансформації України здійснюється з використанням Індексу цифрової трансформації регіонів, розробленого Міністерством цифрової трансформації України. Аналіз запланованих заходів та видаткових статей у кожному напрямку цифрової відбудови України на 2022-2025 рр. наведено у праці [46]. Реалізація цих напрямів, заходів та проєктів значно сприятиме цифровому відновленню та розбудові країни у вказаний період.

Згідно з дослідженнями ООН, за останні роки Україна значно покращила свої позиції у світовому рейтингу цифрового уряду. Без активної роботи Міністерства цифрової трансформації України та постійної допомоги міжнародних партнерів, такий значний прогрес у цифровізації був би неможливим [47]. Відповідно до результатів на рис. 2.8., Україна посіла 55-е місце в загальній оцінці цифрової конкурентоспроможності за результатами 2023 р.

Дані рис. 2.8 ілюструють поліпшення позиції України в цьому рейтингу, тобто розширення використання новітніх технологій, інформації та комунікацій всіма економічними суб'єктами.

Цифрові технології не тільки оптимізують наявні процеси, а й відчиняють нові можливості для творчості й поступу, що створює перспективи для стартапів, фірм та навіть державних інституцій. Завдяки цифровізації зростає рівень глобальної інтеграції, виникають нові форми взаємодії з контрагентами, з'являються передові підходи до управління й організації праці. Всі ці зміни сприяють суттєвому підвищенню продуктивності та прискоренню інновацій в економіці.

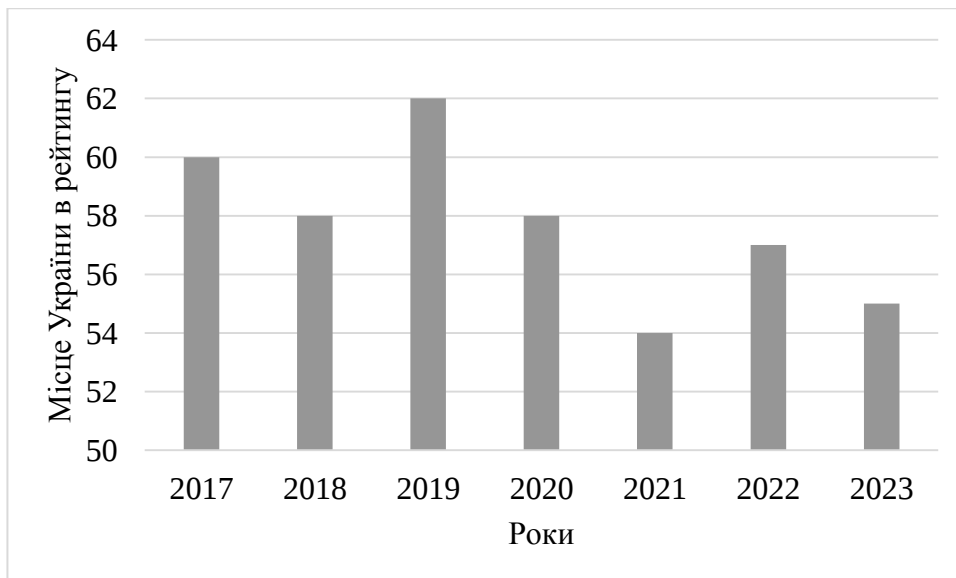

Рис. 2.8. Рейтинг цифрової конкурентоспроможності України [48]

Цифрові технології стали не лише інструментами для досягнення оперативних цілей, але й важливим чинником розвитку новаторських ідей, що, в свою чергу, стимулює економічне зростання. Цифрові технології сприяють зростанню продуктивності завдяки автоматизації процесів, поліпшенню управління ресурсами та оптимізації операцій на підприємствах. Результати впливу цифрових технологій на продуктивність та інновації наведено у табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Вплив цифрових технологій на продуктивність та інновації [49, с. 453]

Критерій	Вплив цифрових технологій	Результат
Автоматизація та роботизація	Впровадження роботів, штучного інтелекту та автоматизованих систем у виробництво, скорочення часу та витрат	Індустрія 4.0, IoT, автоматизація. Зменшення видатків на виготовлення до 30%
Цифрові бізнес-платформи	Використання ERP-систем, хмарних платформ для поліпшення керування ресурсами, фінансами та операціями	Платформи для керування бізнес-процесами (SAP, Oracle)
Цифрові комунікаційні платформи	Підвищення ефективності взаємодії всередині компаній та з клієнтами через відеоконференції, чати, електронні листи	Підвищення продуктивності завдяки скороченню часу на комунікацію
Інновації в нових продуктах і послугах	Створення нових продуктів і сервісів на основі цифрових технологій (IoT, штучний інтелект, 3D-друк)	Нові продукти в AgriTech, MedTech, FinTech, 3D-друк у виробництві

Критерій	Вплив цифрових технологій	Результат
Інновації в нових продуктах і послугах	Створення нових продуктів і сервісів на основі цифрових технологій (IoT, штучний інтелект, 3D-друк)	Нові продукти в AgriTech, MedTech, FinTech, 3D-друк у виробництві
Інноваційні бізнес-моделі	Розбудова бізнес-моделей на основі цифрових платформ (Uber, Airbnb), моделей передплати (Spotify, Zoom) та спільного споживання	Платформи для спільного споживання, онлайн-платформи з передплатою
Інкубатори та стартапи	Створення стартапів та розвиток інкубаторів завдяки цифровим технологіям, швидкий старт нових інноваційних рішень	Більше ніж 1500 стартапів в Україні, зокрема в FinTech
Інновації в фінансових послугах	Розвиток FinTech, криптовалют та блокчейн-технологій для поліпшення фінансових операцій, безпеки й доступу до фінансів	Технології блокчейн, цифрові гроші, інтернет-банкінг
Технології для Продуктивність і	Впровадження блокчейну, цифрових	Блокчейн у фінансах,
	Високий рівень ефективності завдяки	Програми для командної

Згідно з аналітичними даними, обсяг інвестицій у цифрову трансформацію бізнесу у світі зріс на 40 % протягом 2018-2021 рр., що було обумовлене необхідністю швидкої адаптації до нових умов роботи. Особливо це стосувалося секторів е-комерції, фінансових послуг, логістики та освіти. Так, у 2020 р. глобальні витрати на хмарні технології збільшилися на 37 %, оскільки економічні суб'єкти потребували масштабованих рішень для дистанційної роботи та управління даними (рис. 2.9).

За період 2021-2023 рр. спостерігалось стійке зростання як інвестицій у цифрову трансформацію бізнесу, так і витрат на хмарні технології. У 2021 р. інвестиції у цифрову трансформацію досягли 40 %, і їх частка продовжила зростати, досягнувши 60 % у 2023 р. Це свідчить про те, що підприємства адаптували свої бізнес-моделі до цифрових рішень.

Зростання витрат на хмарні технології також залишалось стабільним протягом 2021-2023 рр. У 2021 р. цей показник становив 37 %, а у 2022 р. підвищився до 45 %, у 2023 р. досяг 50%. Це відображає необхідність масштабованих і безпечних рішень для зберігання та обробки даних, особливо з огляду на зростання обсягів цифрової діяльності.

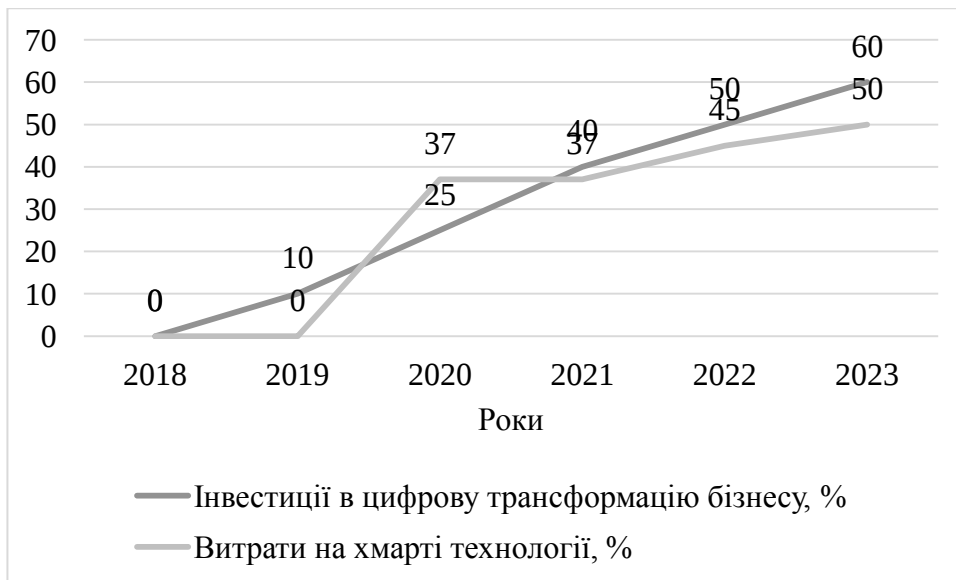

Рис. 2.9. Зростання інвестицій у цифрову трансформацію бізнесу та витрат на хмарні технології в період 2018–2023 рр. [50]

Сфера е-комерції також продемонструвала динамічне зростання: світовий обсяг продажів у сфері е-комерції збільшився з 2,93 трлн. дол. у 2018 р. до 5,2 трлн. дол. у 2023 році. Це зростання стимулювалося збільшенням кількості користувачів Інтернету, мобільних покупців та розвитком цифрових платіжних систем. Так, у 2020 р. кількість активних користувачів Інтернету зросла на 7,3 % порівняно з попереднім роком, що сприяло зростанню онлайн-продажів (рис. 2.10).

Слід особливо підкреслити роль, яка належить у глобальній цифровізації бізнесу відіграли фінансовим технологіям. Протягом періоду, що аналізується зросли обсяги цифрових платежів, операцій через онлайн-банкінг та інвестиційні платформ. Так, частка безготівкових розрахунків у світових транзакціях збільшилася з 54 % у 2018 р. до 64 % у 2023 р. Особливо це стосувалося країн Європи та Азії, де цифрові платформи стали основними інструментами для здійснення фінансових операцій.

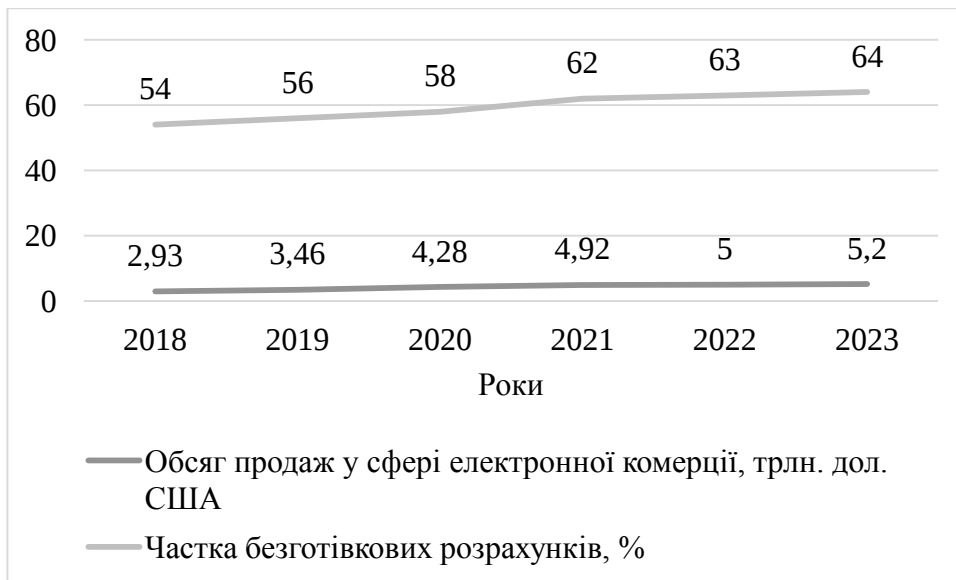

Рис. 2.10. Зростання світового обсягу продажів у сфері е-комерції та частки безготівкових розрахунків упродовж 2018–2023 рр. [50]

Значні зміни протягом 2018-2023 рр. відбулися і в логістичних процесах. Інновації в управлінні ланцюгами постачання дозволили бізнесам значно підвищити ефективність своїх операцій, зокрема, на основі автоматизації, впровадженню штучного інтелекту та IoT. Це призвело до зниження витрат на логістику та збільшення швидкості обробки замовлень. Підприємства, що впровадили автоматизовані логістичні рішення у своїй діяльності, змогли скоротити операційні витрати в середньому на 15 % [70].

Водночас не слід залишати поза увагою виклики, пов'язані з цифровізацією. Так, зокрема, кіберзагрози стали одним із найбільших ризиків для бізнесу. Протягом 2018-2023 рр. кількість кібератак на компанії зросла на 35 %, що обумовило інтенсивний розвиток систем кібербезпеки, світові витрати на які у 2023 р. перевищили 150 млрд. дол., що на 40 % більше порівняно з 2018 р. Безпека даних стала одним із основних пріоритетів у цифровій трансформації бізнесу (рис. 2.11).

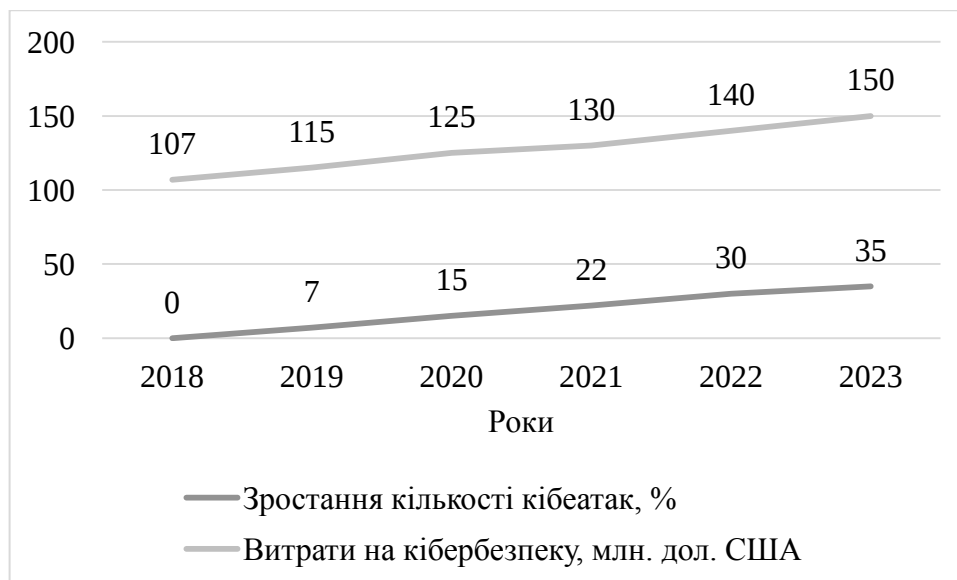

Рис. 2.11. Зростання кількості кібератак на підприємства та збільшення світових витрат на кібербезпеку упродовж 2018–2023 рр. [50]

Таким чином, період 2018-2023 рр. був періодом стрімкого впровадження цифрових технологій у бізнес, а цифровізація стала ключовим фактором не лише для збільшення ефективності бізнес-процесів, але й для забезпечення стійкості підприємств до зовнішніх викликів (пандемій, кіберзагроз та ін.).

В Україні цифровізація бізнесу протягом 2018-2023 рр. також відбувалася стрімко, що було зумовлено як внутрішніми економічними викликами, так і глобальними тенденціями. З одного боку, на процес цифрової трансформації вплинули вимоги адаптації до нових умов роботи під час пандемії COVID-19, з іншого, зростання конкуренції на глобальних ринках.

У 2020 р. рівень цифровізації малих і середніх підприємств зріс на 30 % порівняно з 2018 р. Особливе значення мала цифровізація у сфері послуг, логістики та роздрібної торгівлі, де компанії почали активно впроваджувати електронну комерцію, платформи для онлайн продажів та системи управління замовленнями. За цей же період обсяг продажів в українському сегменті е-комерції зріс з 65 млрд. грн. у 2018 р. до 120 млрд. грн. у 2023 р.,

що було обумовлене збільшенням обсягів онлайн-покупок, розвитком мобільних додатків та покращенням платіжної інфраструктури (рис. 2.12).

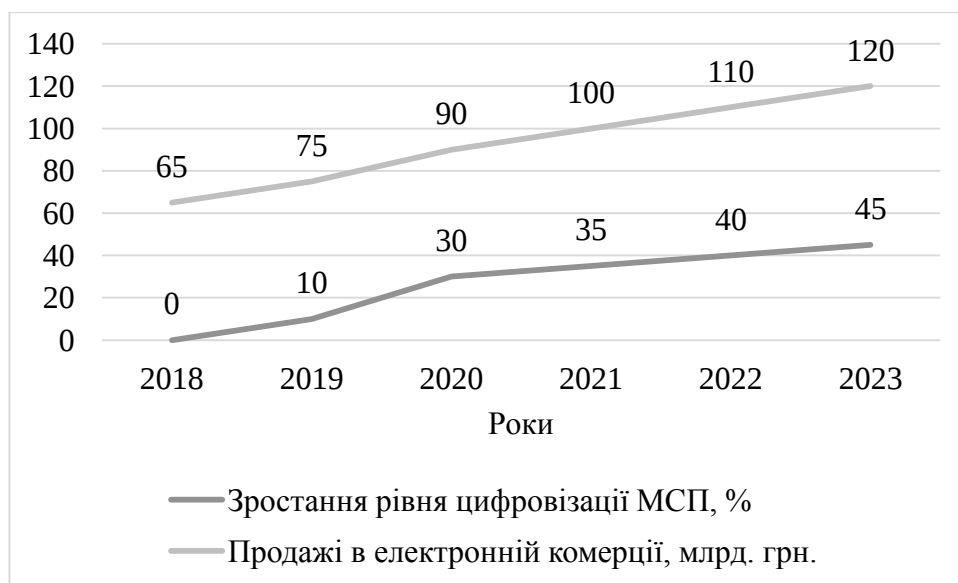

Рис. 2.12. Зростання рівня цифровізації малих і середніх підприємств в Україні та збільшення продажів в українському сегменті е-комерції упродовж 2018–2023 рр. [50]

Важливу роль у цифровізації бізнесу в Україні відіграв розвиток фінансових технологій. Так, кількість безготівкових платежів збільшилася на 45 % з 2018 до 2023 р. Цьому сприяли впровадження технологій миттєвих платежів, розвиток мобільних банківських додатків і поширення карткових розрахунків. Частка безготівкових розрахунків у роздрібній торгівлі в 2023 р. досягла 70 %, що є значним прогресом у порівнянні з попередніми роками.

Водночас, не всі сектори бізнесу були однаково підготовлені до швидкої цифровізації. Особливо відставали галузі агропромислового комплексу та будівництва, де традиційні методи управління процесами та слабка інтеграція новітніх технологій гальмували прогрес. Водночас активна підтримка держави, зокрема через проекти “Дія” та цифрову трансформацію державних послуг, сприяли розвитку цифрової екосистеми (рис. 2.13).

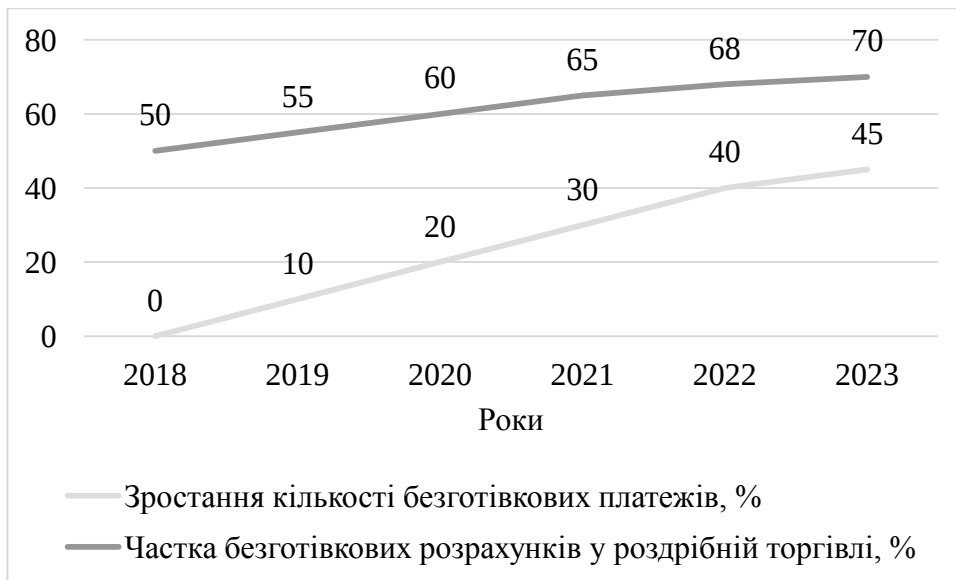

Рис. 2.13. Зростання кількості безготівкових платежів в Україні та збільшення частки безготівкових розрахунків у роздрібній торгівлі упродовж 2018–2023 рр. [50]

Ключовим викликом для українських компаній є кіберзагрози. Протягом 2018-2023 рр. кількість кібератак у сфері бізнесу зросла на 50 %. Українські компанії, змушені інтегрувати найсучасніші інструменти захисту даних для забезпечення безпеки операцій та збереження конфіденційної інформації клієнтів. Як МСП так і великі компанії все частіше стикаються з атаками на фінансові платформи, CRM-системи та бази даних (рис. 2.14).

Ще одним важливим аспектом цифровізації в Україні є розвиток інфраструктури, зокрема, розширення покриття високошвидкісного Інтернету.

Таким чином, тенденції цифровізації бізнесу в Україні мають багато спільного з глобальними трендами, хоча й існують певні особливості, пов'язані з інфраструктурою, безпекою та готовністю бізнесу до швидких технологічних змін. Протягом останніх років цифровізація стала не лише можливістю для підвищення конкурентоспроможності українських підприємств, але й необхідністю для їх виживання в умовах динамічних змін зовнішнього середовища.

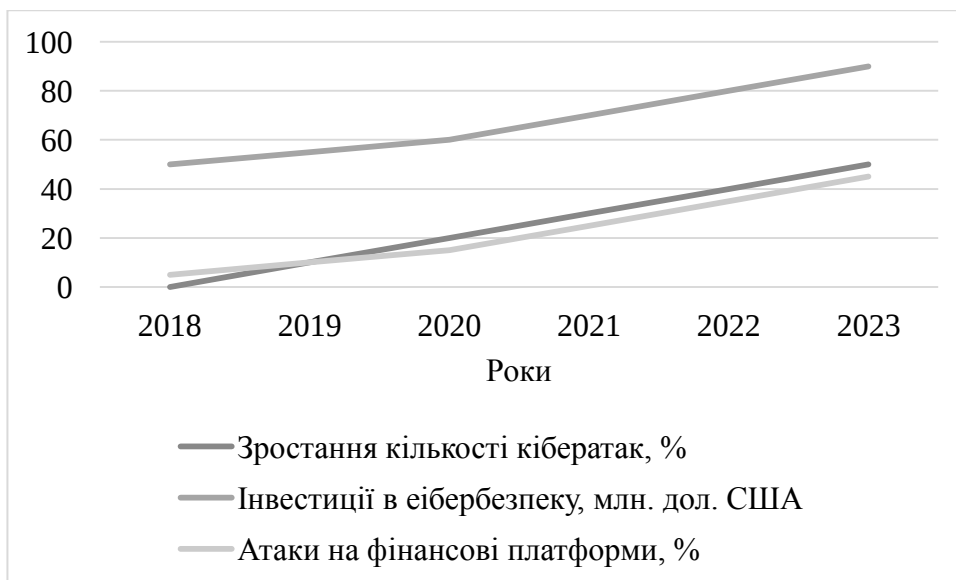

Рис. 2.14. Зростання кількості кібератак на українські компанії, інвестиції в кібербезпеку та кількість атак на фінансові платформи упродовж 2018–2023 рр. [50]

Отже, цифрові технології стають основою для збільшення продуктивності у різних секторах економіки України та у світі, зменшуючи витрати та покращуючи ефективність процесів. Водночас вони є рушієм для інновацій, допомагаючи створювати нові продукти, послуги та бізнес-моделі, які змінюють наявні ринки та відкривають нові перспективи. Комбінація цих факторів створює передумови для сталого економічного зростання та конкурентоспроможності на світовому ринку.

Висновки до другого розділу

В цілому, за результатами проведено аналізу було зроблено висновок, що ТОВ “АКЦІОНЕР” – сучасний виробник гумових виробів, який з 1992 року успішно працює на ринку України, оперативно реагуючи на його потреби та постійно розвиваючись. ТОВ “АКЦІОНЕР” є малим підприємством та має просту організаційну структуру. Підприємство виробляє в основному: неформові ГТВ (шнури, профілі, ущільнювачі, конвеєрні стрічки); формові ГТВ (формові деталі для кульових млинів,

ущільнення, техпластини тощо); сирі гумові суміші різного призначення; промислові клеї та ін.

Діяльність ТОВ “АКЦІОНЕР” забезпечується наявністю в його розпорядженні активів, величина яких дещо скоротилась протягом 2020-2024 років. В 2024 році активи підприємства на 52,87 % склались із необоротних активів, які, в свою чергу, були представлені переважно (73,33 %).

Протягом періоду виробництво стало значно менш фондомістким, що свідчить про більш ефективне використання наявних основних фондів. При цьому зріс знос основних засобів, що є негативним явищем. Основні засоби підприємства мають бути оновлені. Це підтверджується тим, що протягом періоду майже не відбувалось оновлення та вибуття основних засобів. Водночас, зросла ефективність використання основних засобів, про що свідчить динаміка показників фондовіддачі та рентабельності основних засобів.

Основним джерелом формування активів ТОВ “АКЦІОНЕР” є його власний капітал, який в 2024 році займав 98,54 % в структурі пасивів підприємства. Величина власного капіталу дещо (на 5,83 %) скоротилась. Водночас спостерігалось суттєве зростання фінансових результатів діяльності підприємства. Зокрема, більш, ніж в 2 рази зріс чистий дохід.

В цілому підприємство є ліквідним. Загальний коефіцієнт покриття свідчить про можливість нормального функціонування підприємства при наявності достатньої кількості вільних грошових ресурсів. Коефіцієнти швидкої та абсолютної ліквідності також знаходились протягом 2020-2024 років (крім 2022 року) на рівнях, вищих за нормативні.

ТОВ “АКЦІОНЕР” є абсолютно фінансово стійким, тобто всі запаси підприємства покриваються власними коштами, підприємство не залежить від зовнішніх кредиторів, що трапляється нечасто. Однак, абсолютна фінансова стійкість не є ідеальною, оскільки використання лише власного капіталу негативно впливає на фінансові результати діяльності ТОВ “АКЦІОНЕР” та значно обмежує можливість розвитку через стримування

ділової активності. Аналіз показників ділової активності свідчить про те, що її рівень є недостатнім, а динаміка в цілому негативною, за винятком оборотності активів.

Незважаючи на надмірно низьку ризикованість і, як результат, недостатню ділову активність, діяльність ТОВ “АКЦІОНЕР” протягом періоду, що аналізується, в цілому, була рентабельною.

Тенденції цифровізації бізнесу в Україні в цілому відповідають глобальним тенденціям впровадження цифрових технологій та, зокрема Fintech. Водночас, спостерігаються певні особливості, пов'язані з інфраструктурою, безпекою та готовністю бізнесу до швидких технологічних змін. Протягом останніх років цифровізація стала не лише можливістю для підвищення конкурентоспроможності українських підприємств, але й необхідністю для їх стабільного функціонування в умовах динамічних змін зовнішнього середовища.

Цифрові технології стають основою для збільшення продуктивності у різних секторах економіки України та у світі, зменшуючи витрати та покращуючи ефективність процесів. Водночас вони є рушієм для інновацій, допомагаючи створювати нові продукти, послуги та бізнес-моделі, які змінюють наявні ринки та відкривають нові перспективи. Комбінація цих факторів створює передумови для сталого економічного зростання та конкурентоспроможності на світовому ринку.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ТОВ “АКЦІОНЕР” НА ОСНОВІ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

3.1. Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком ТОВ “АКЦІОНЕР”

Ефективне управління прибутком ТОВ “АКЦІОНЕР” значною мірою залежить від якості, оперативності та повноти обліково-аналітичної інформації, яка використовується для прийняття управлінських рішень. Проведений аналіз показав, що підприємство характеризується достатньо стабільною діяльністю, однак має низку проблем в частині організації обліково-аналітичних процесів:

- фрагментарність даних;
- недостатня автоматизація обліку виробничих витрат підприємства;
- ручне формування частини управлінської звітності;
- низький рівень аналітичної деталізації витрат і доходів ТОВ “АКЦІОНЕР”;
- відсутність систем прогнозування грошових потоків та прибутковості підприємства.

З метою усунення визначених проблем запропоновано комплекс заходів щодо вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком ТОВ “АКЦІОНЕР”, які згруповано за такими напрямками (рис. 3.1):

Так, в сучасних умовах цифровізації економіки інформаційні системи стають базовою інфраструктурою для формування якісного обліково-аналітичного забезпечення. На думку О.С. Бородкіної, інтегровані ERP-системи забезпечують “єдиний інформаційний простір підприємства, що дозволяє уникнути дублювання даних та підвищити достовірність управлінської інформації” [51].

Застосування ERP-рішень (BAS ERP, Microsoft Dynamics 365, SAP Business One) дозволяє: автоматизувати облік витрат та собівартості; забезпечити наскрізний контроль виробничих процесів; підвищити оперативність формування фінансової звітності; інтегрувати бухгалтерські, виробничі й логістичні підсистеми.

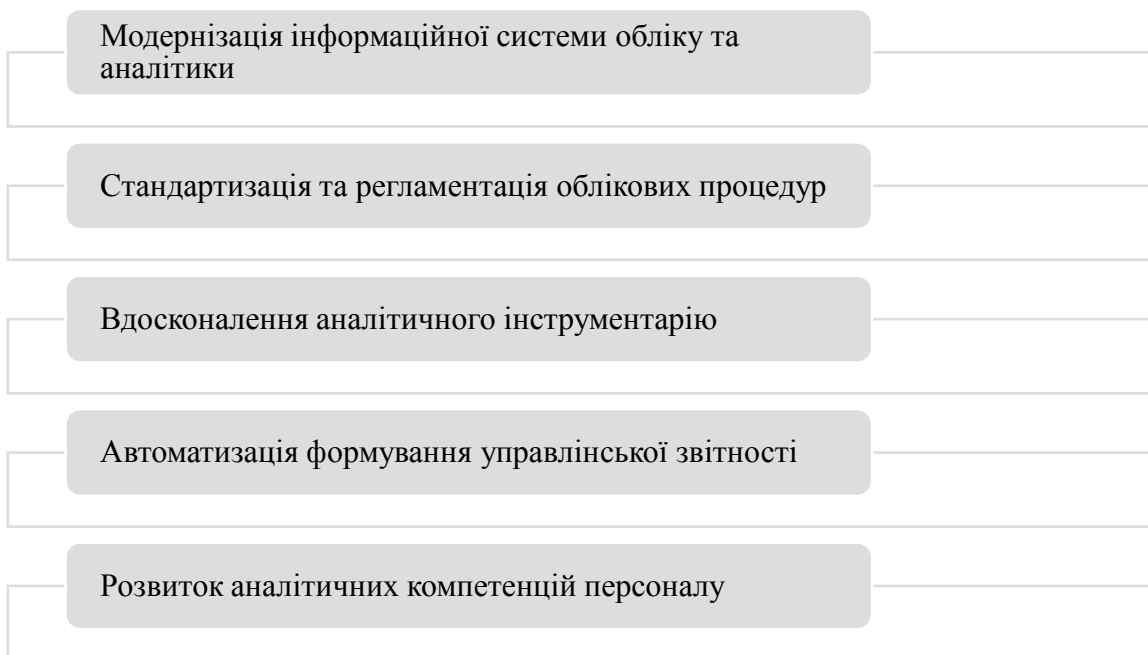

Рис. 3.1. Заходи щодо удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком ТОВ “АКЦІОНЕР”

Як зазначає Міжнародна федерація бухгалтерів, “автоматизація облікових процесів є ключовим чинником забезпечення прозорості та підвищення якості управлінських рішень” [52].

Таким чином, модернізація інформаційної системи є базовою умовою підвищення ефективності обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком підприємства. Модернізація інформаційної системи обліку та аналітики призведе до підвищення оперативності та точності облікових даних ТОВ “АКЦІОНЕР”. Впровадження інтегрованої ERP-системи рівня BAS ERP або Microsoft Dynamics 365 дозволить:

- забезпечити єдину базу фінансових, виробничих та логістичних даних підприємства;

- оперативно формувати інформацію для аналізу прибутковості за виробами, замовниками, сегментами ринку;
- автоматизувати розрахунок собівартості та калькулювання продукції ТОВ “АКЦІОНЕР”;
- підвищити прозорість руху матеріалів, запасів та готової продукції підприємства.

Особливо важливо для ТОВ “АКЦІОНЕР” – автоматизація обліку виробничих витрат, оскільки продукція має значну матеріалоемність, а витрати на формування та вулканізацію гумових сумішей становлять основу собівартості.

Стандартизація облікових процедур та уніфікація облікової політики й внутрішніх положень дозволяє забезпечити послідовність, порівнюваність та прозорість облікової інформації підприємства [53]. Стандартизація охоплює: закріплення методів оцінки запасів, амортизації, калькулювання собівартості; визначення єдиних правил документообігу; встановлення термінів подання внутрішньої звітності; опис відповідальності центрів витрат та центрів доходів.

Важливість регламентування облікового процесу підтверджує і МСБО 8, який підкреслює, що облікова політика повинна забезпечувати стабільність підходів та якість даних [53]. Удосконалене положення про облікову політику формує інформаційну базу для точного визначення собівартості та прибутковості, що є критично важливим для управління фінансовими результатами підприємства.

Стандартизація облікових процедур дозволить впорядкувати облік та забезпечить передбачуваність і порівнюваність аналітичної інформації. Керівництво ТОВ “АКЦІОНЕР” доцільно розробити:

- Положення про облікову політику підприємства, оновлене з урахуванням цифровізації;
- регламент обліку виробничих витрат, а саме: поділ витрат за центрами відповідальності, групування за калькуляційними статтями;

- регламент формування управлінської звітності: (формати, відповідальні особи, терміни);
- класифікатор номенклатур та матеріалів, що включає технічні характеристики, сферу застосування та норми списання.

Стандартизація дозволить зменшити кількість помилок, підвищити прозорість витрат та спростити процес контролю рентабельності продукції ТОВ “АКЦІОНЕР”.

Крім того, важливим напрямом вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком є використання аналітичних методів як інструментів підвищення ефективності управління прибутком підприємства. За визначенням Крамаренко Г.О., “фінансово-економічний аналіз є інструментом перетворення даних бухгалтерського обліку в інформацію для прийняття рішень” [54].

З огляду на зазначене, запропоновано здійснити вдосконалення аналітичного інструментарію. Сучасні методи фінансового аналізу та прогнозування, які дозволять підвищити ефективність обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком ТОВ “АКЦІОНЕР” наведено на рис. 3.2.

ABC/XYZ-аналіз

- дозволяє визначити ключові групи продукції, які формують найбільшу частку прибутку.

CVP-аналіз (аналіз беззбитковості)

- забезпечить розрахунок точки беззбитковості та “запасу міцності” підприємства.

Маржинальний аналіз

- потрібен для визначення найбільш прибуткових продуктів, клієнтів, видів робіт.

Факторний аналіз прибутку (метод ланцюгових підстановок)

- дозволяє визначити вплив цін, обсягів і собівартості на динаміку прибутку.

Трендові моделі та інструменти Power BI

- забезпечать прогнозування прибутку та грошових потоків підприємства.

Рис. 3.2. Методи фінансового аналізу та прогнозування, рекомендовані для вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком ТОВ “АКЦІОНЕР”

Так, ABC- та XYZ-аналіз використовуються для визначення товарів, що формують найбільшу частку доходів підприємства і найбільшу стабільність попиту. Методи широко застосовуються у логістиці та контролінгу [56].

CVP-аналіз (cost-volume-profit) дозволяє визначити точку беззбитковості та оптимальний обсяг виробництва для максимізації прибутку [56].

Маржинальний аналіз дозволяє швидко оцінити зміни прибутку підприємства за зміни обсягів продажу та змінних витрат, що є основою сучасного контролінгу [57].

Прогнозування на основі трендових моделей та BI-систем (Power BI, Qlik та Tableau) дозволяють побудувати прогноз прибутковості, що відповідає вимогам цифрової аналітики. Впровадження BI-аналітики дозволяє підвищити точність управлінських прогнозів на 20-40 % [58].

Таким чином, використання наведених на рис. 3.2. методів фінансового аналізу та прогнозування дозволить керівництву та співробітникам ТОВ “АКЦІОНЕР” приймати обґрунтовані рішення щодо асортименту, технологічної модернізації та цінової політики підприємства.

Слід також зазначити, що, згідно з дослідженнями Kaplan & Norton, оперативна, адекватна і структурована інформація є основним фактором ефективної системи контролінгу та управління результативністю [59].

Автоматизована звітність дозволяє: скоротити час формування звітів на 60-80 %; забезпечити доступ до показників у режимі реального часу; підвищити точність оцінки прибутковості; створити прозорий механізм контролю виконання бюджетів підприємства. Впровадження BI-звітності перетворює фрагментовані бухгалтерські дані на аналітичну систему підтримки управлінських рішень” [60].

З метою вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком ТОВ “АКЦІОНЕР” доцільно також автоматизувати формування управлінської звітності на основі BI-технологій. Створення

інформаційно-аналітичних панелей (табл. 3.1) забезпечить підвищення прозорості управління прибутковістю підприємства.

Таблиця 3.1

**Інформаційно-аналітична панель управління прибутком ТОВ
“АКЦІОНЕР”**

Назва звіту	Основні показники	Ціль
Звіт про прибутковість продукції	Маржинальний прибуток Повна собівартість Рентабельність	Визначення найприбутковіших виробів
Звіт про виконання виробничого бюджету	Планові та фактичні витрати Відхилення та їх причини	Контроль витрат за окремими виробничими ділянками
Звіт про продажі	Виручка Кількість замовлень Середня ціна	Аналіз ринку та планування виробництва
Звіт про грошові потоки	Операційні потоки Інвестиційні потоки	Планування ліквідності та інвестицій

Автоматизація звітності скоротить час формування інформації з декількох днів до 10-30 хв, що відповідає сучасним вимогам фінансового менеджменту.

Водночас цифрова трансформація обліково-аналітичних функцій підприємства неможлива без відповідної підготовки персоналу. На думку Т. Писаренка, “кадрові компетенції у сфері цифрового обліку та аналітики є визначальним фактором успішності впровадження ERP і BI систем” [51].

Основні напрями підвищення кваліфікації: навчання роботі з ERP-системами; вивчення методів управлінського обліку; оволодіння аналітичними інструментами Power BI / Qlik; формування базових навичок роботи з великими даними (Data Literacy).

IFAC у звіті 2023 р. підтверджує, що підвищення цифрових компетенцій бухгалтерів є глобальним трендом, який визначатиме розвиток фінансової професії наступні 10-15 років [51].

З огляду на зазначене, для ефективного функціонування оновленої системи обліку ТОВ “АКЦІОНЕР” необхідно організувати:

- навчання бухгалтерського та економічного персоналу роботі в BAS ERP / Dynamics 365;
- тренінги з використання BI-платформ (Power BI, Qlik Sense);
- курси з управлінського обліку та фінансової аналітики;
- підготовку аналітика для роботи з великими масивами даних.

Підвищення кваліфікації персоналу є ключовим чинником успіху цифрової трансформації обліково-аналітичної системи ТОВ “АКЦІОНЕР”.

Отже, необхідність удосконалення обліково-аналітичного забезпечення є обґрунтованими теоретично та на практиці. Впровадження інтегрованих інформаційних систем, стандартизованих процедур, сучасного інструментарію аналізу, автоматизованої звітності, підвищення компетентності персоналу є не просто технічним удосконаленням, а стратегічною умовою підвищення прибутковості суб’єктів господарювання.

Очікується, що в результаті впровадження запропонованих заходів буде забезпечено:

- зменшення трудомісткості облікових процесів ТОВ “АКЦІОНЕР” на 25-35 %;
- скорочення помилок у первинних документах та звітності на 40-60 %;
- зниження невиробничих та понаднормових витрат підприємства на 8-12 %;
- отримання даних про прибутковість у режимі реального часу;
- підвищення точності планування прибутку ТОВ “АКЦІОНЕР” на 20-30 %;
- зростання операційного прибутку підприємства на 10-15 % у середньостроковій перспективі.

Таким чином, вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком створює інформаційну основу для стратегічного

розвитку ТОВ “АКЦІОНЕР”, підвищує його фінансову стійкість та конкурентоспроможність.

3.2. Використання інноваційних фінансових технологій у процесі управління прибутком ТОВ “АКЦІОНЕР”

В сучасних умовах цифрової економіки фінансові технології (FinTech) стають одним із ключових драйверів розвитку системи управління фінансовими результатами підприємств. Як зазначає Л. О. Лігоненко, цифровізація фінансових процесів забезпечує “суттєве підвищення ефективності використання ресурсів, скорочення трансакційних витрат та зростання прибутковості підприємства” [62].

Для підприємств торгівлі та сервісу, до яких належить ТОВ “АКЦІОНЕР”, впровадження FinTech-рішень дозволяє оптимізувати операційні процеси, підвищити прозорість розрахунків із контрагентами, прискорити грошові потоки та знизити ризики фінансових втрат. Використання цифрових технологій у сфері фінансів змінює не лише механізм проведення транзакцій, але й підходи до стратегічного управління прибутком.

Рекомендовані заходи, спрямовані на вдосконалення управління прибутком ТОВ “АКЦІОНЕР” на основі впровадження та використання інноваційних фінансових технологій, наведено на рис. 3.3.

Так, згідно з дослідженнями Європейського банку реконструкції та розвитку (EBRD), впровадження цифрових платіжних платформ дозволяє скорочувати час обробки транзакцій у середньому на 40-60 %, що позитивно впливає на швидкість обороту капіталу [63]. Як зазначає М.Д. Білик, ефективне управління грошовими потоками є “фундаментальною умовою стабільності та прибутковості бізнесу”. Оптимізація Cash Flow може забезпечити приріст прибутку підприємства до 10–15 % за рахунок прискорення обороту капіталу [64].

До ключових фінансових технологій, що рекомендовані ТОВ “АКЦІОНЕР” як інструмент оптимізації грошових потоків, належать:

Миттєві платежі та API-банкінг (Monobank API, PrivatBank OpenAPI), що дозволить скоротити період обороту дебіторської заборгованості підприємства; забезпечити автоматичне звірення платежів у системі бухгалтерського обліку. API-банкінг дозволить підприємству отримувати дані про платежі в режимі реального часу та автоматично проводити звірку операцій у бухгалтерській системі. ПриватБанк та Monobank вже підтримують API-інтеграції, що дозволяє підприємствам у режимі онлайн контролювати кожен платіж;

Рис. 3.3. Заходи, спрямовані на вдосконалення управління прибутком ТОВ “АКЦІОНЕР” на основі впровадження та використання FinTech

- Електронні платіжні шлюзи (Fondy, LiqPay, Portmone) забезпечать зниження частки несвоєчасних оплат ТОВ “АКЦІОНЕР”; прискорення надходження коштів на розрахунковий рахунок. Ці сервіси дозволяють приймати платежі в різних каналах (онлайн-магазин, POS, мобільні застосунки), забезпечуючи повну автоматизацію обробки транзакцій.
- Інструменти cash-management у режимі реального часу гарантуватимуть контроль відтоку та надходження коштів; швидше ухвалення управлінських рішень щодо управління прибутком ТОВ “АКЦІОНЕР”. Сучасні FinTech-додатки дозволяють відстежувати рух коштів у будь-який момент і прогнозувати майбутні грошові потоки.

За даними EBRD, впровадження цифрового cash-management скорочує транзакційні витрати до 50 % [63].

Крім того, FinTech-рішення забезпечують трансформацію внутрішнього фінансового обліку, контролю та аналітики підприємства. Штучний інтелект є одним із найпотужніших FinTech-інструментів у сучасному бізнесі. Як зазначає РwС, використання AI збільшує точність фінансових прогнозів на 20-35 % [57]. За Колдуновою Н. Д., ВІ-системи забезпечують управлінську аналітику, яка “дозволяє приймати рішення на основі доказових даних” [65].

До найбільш перспективних інструментів для ТОВ “АКЦІОНЕР” належать:

1. Використання штучного інтелекту та машинного навчання. Згідно з дослідженням РwС, алгоритми штучного інтелекту здатні підвищити точність прогнозування прибутку на 20-35 % [57]. Передбачається, що AI буде використано в діяльності ТОВ “АКЦІОНЕР”, зокрема, для:

- прогнозування обсягів продажу та валового прибутку підприємства;
- виявлення тенденцій змін операційних витрат;
- аналізу кредитоспроможності контрагентів;
- визначення оптимального рівня запасів для мінімізації витрат.

AI-прогнозування продажів та валового прибутку базується на алгоритмах машинного навчання та аналізі сезонності продажів, поведінки клієнтів, маркетингових даних, впливу цінової політики. На практиці це забезпечує можливості моделювання обсягів прибутку при зміні цін, прогнозування зниження або зростання попиту, аналіз маржинальності у розрізі товарів та клієнтів.

2. Використання систем Business Intelligence (Power BI, Qlik Sense, Tableau). Як зазначає Колдунова Н. Д., BI-системи забезпечують формування “аналітики, орієнтованої на управлінські рішення”, що значно підвищує якість планування прибутку [57]. Цифрові аналітичні платформи дозволяють співробітникам ТОВ “АКЦІОНЕР” будувати інтерактивні моделі прибутковості та маржинальності у розрізі:

- продуктів,
- клієнтських сегментів,
- локацій,
- каналів продажу.

BI-платформи дозволяють будувати інтерактивні панелі:

- динаміки доходів;
- тенденцій зміни маржинального прибутку;
- рівня операційних витрат;
- прогнозованих фінансових результатів.

3. Автоматизація управлінської звітності. Завдяки FinTech-платформам та API-інтеграціям ТОВ “АКЦІОНЕР” зможе:

- скоротити час формування звітності до 70 %;
- мінімізувати ризики помилок;
- створити єдине середовище для аналітики й обліку.

Big Data дозволяє формувати профіль кожного клієнта (Customer Lifetime Value), визначаючи його реальний вплив на прибуток. Це дозволяє

здійснювати сегментацію клієнтів за прибутковістю; персоналізацію цін та умов співпраці; автоматичні рекомендації для збільшення прибутку.

Поряд із оптимізацією грошових потоків, вдосконаленням управлінського обліку та аналітики, важливими при вдосконаленні управління прибутком ТОВ “АКЦІОНЕР” на основі впровадження та використання FinTech є також вдосконалення фінансового контролю операцій, що є можливим завдяки Blockchain-технологіям. Блокчейн-технології стають ключовим інструментом підвищення прозорості та безпеки фінансових операцій.

Блокчейн є одним із найважливіших FinTech-трендів останнього десятиліття, використання якого в діяльності ТОВ “АКЦІОНЕР”, як передбачається, забезпечить:

- Підвищення прозорості фінансових операцій підприємства. Підприємство може застосувати блокчейн для відстеження походження товарів, дат доставки та виконання фінансових умов. В контексті управління прибутком ТОВ “АКЦІОНЕР” це забезпечить: гарантії якості товарів; скорочення збитків від прострочених поставок; підвищення оперативності фінансових розрахунків.
- Неможливість фальсифікації даних. Використання цифрових та електронних підписів у фінансових процесах забезпечать: захист інформації; зменшення адміністративних витрат; прискорення укладання угод.
- Автоматизацію контрактних відносин (smart contracts) ТОВ “АКЦІОНЕР” з контрагентами. Смарт-контракт – це цифрова угода, яка виконується автоматично при настанні умов. Її основні переваги: мінімізація ризику шахрайства; відсутність затримок у взаєморозрахунках; автоматичне виконання фінансових зобов’язань. У звіті Deloitte зазначено, що застосування blockchain у сфері обліку може знизити трансакційні витрати на 25-30 % [65].

Для ТОВ “АКЦІОНЕР” можливі наступні напрями вдосконалення фінансового контролю та операцій на основі використання блокчейн-технологій:

- цифровізація договорів комерційного обміну через smart contracts;
- автоматичне формування взаєморозрахунків підприємства з постачальниками;
- прозорий контроль ланцюга постачання.

Водночас, вдосконалення управління прибутком ТОВ “АКЦІОНЕР” передбачає використання FinTech у ціноутворенні та управлінні доходами, оскільки для підприємств роздрібної та гуртової торгівлі (яким є ТОВ “АКЦІОНЕР”) особливе значення мають динамічні моделі ціноутворення на основі Big Data. Сучасні системи ціноутворення повинні враховувати “еластичність попиту, поведінкові фактори та конкурентну ситуацію в реальному часі” [67].

Сучасне ціноутворення ґрунтується на динамічних моделях, що використовують Big Data та AI. До таких моделей належать, зокрема:

- Динамічні алгоритми ціноутворення. Системи автоматично змінюють ціни в залежності від: попиту; конкурентного середовища; залишків на складі; еластичності попиту; купівельної активності. Оптимізація цін може збільшити прибуток на 5–15 % навіть при зміні маржі на 1 % [68].
- Marge Management Управління маржинальним прибутком у режимі реального часу. До показників, які можуть автоматично розраховуватися, належать: маржа за продуктом; маржа за сегментом; маржа за каналом продажу; маржа за менеджером. Це дає змогу визначити, що справді приносить прибуток.
- Автоматичне управління знижками. AI-алгоритми визначають, коли і кому варто надати знижку, щоб збільшити загальний прибуток, а не зменшити його.

Очікується, що застосування FinTech-рішень в процесі ціноутворення на ТОВ “АКЦІОНЕР” дозволить:

- автоматично визначати оптимальну націнку;
- прогнозувати зміни рентабельності під впливом цінових рішень;
- формувати персоналізовані пропозиції клієнтам.

Такі інструменти прямо впливають на прибуток, оскільки навіть зміна маржі на 1 % може збільшити операційний прибуток на 8-12 % [68].

Специфіка діяльності ТОВ “АКЦІОНЕР” обумовлює також потребу в цифровізації управління клієнтською базою на основі використання FinTech. CRM із FinTech дозволяє перетворити клієнтські дані на фінансовий результат. Зокрема, інтеграції з CRM-системами (Salesforce, Creatio, Bitrix24), які забезпечують:

- Управління lifetime value (показник, що відображає загальну суму чистого доходу, яку підприємство отримує від одного клієнта за весь час їхньої співпраці) клієнтів та аналіз купівельної поведінки. Автоматичний аналіз рентабельності клієнтів здійснюється за показниками: частота покупок; середній чек; витрати на обслуговування; фінансова дисципліна.
- Персоналізовані фінансові пропозиції. Система автоматично: пропонує акції; рекомендує товари; визначає оптимальну цінову пропозицію.
- Управління дебіторською заборгованістю підприємства. CRM-система та дозволяє: автоматизувати нагадування; керувати графіками платежів; відстежувати прострочення.

Дослідження [69] показує, що використання CRM у комбінації з FinTech може підвищити прибуток підприємства на 5-15 % завдяки зростанню повторних продажів.

Отже, використання інноваційних фінансових технологій у ТОВ “АКЦІОНЕР” може суттєво підвищити ефективність управління прибутком завдяки: прискоренню обробки фінансових даних; зниженню витрат на виконання транзакцій; підвищенню точності прогнозування; автоматизації аналітичних процесів; оптимізації цінової політики та управління клієнтською базою. FinTech є не інструментом, а стратегічним фактором

розвитку ТОВ “АКЦІОНЕР”, який здатен забезпечити зростання прибутку, рентабельності та конкурентоспроможності.

3.3. Рекомендації щодо впровадження онлайн-факторингу в діяльність ТОВ “АКЦІОНЕР”

Фінансові технології (FinTech) — це інноваційні цифрові рішення, спрямовані на автоматизацію, оптимізацію та прискорення фінансових процесів підприємств. Їх використання стає дедалі актуальнішим у малому бізнесі, де обмеженість ресурсів потребує максимально ефективного управління фінансами [69].

Основні можливі напрями застосування FinTech в діяльності малого підприємства, такого як ТОВ “АКЦІОНЕР” наведено на рис. 3.4.

Як ілюструє рис. 3.4, впровадження цифрових фінансових технологій на малому підприємстві з виробництва гуми може відбуватися на всіх етапах фінансової діяльності – від закупівлі сировини до розрахунків з клієнтами. Так, для оптимізації закупівель сировини ТОВ “АКЦІОНЕР” може працювати з онлайн-платформами постачальників каучуку, технічної сажі та пластифікаторів, де ціни оновлюються в режимі реального часу. Швидкість розрахунків при цьому забезпечується на основі використання інтернет-банкінг або вбудованої платіжної системи. Онлайн-банкінг дозволяє оплачувати рахунки постачальників і отримувати кошти від клієнтів без фізичного відвідування банку, що зменшує операційні витрати та економить час.

Ще одним прикладом застосування FinTech в діяльності малого підприємства є інтеграція ERP (планування ресурсів підприємства від англ. Enterprise Resource Planning) із фінансовими сервісами – об'єднання облікової системи виробництва з платіжними сервісами для автоматичного формування рахунків і платіжних доручень [70]. Аналітичні інструменти допомагають керівництву контролювати витрати та своєчасно коригувати ціни продукції, що дозволяє здійснювати моніторинг собівартості та маржі.

Цифрові платежі та касові рішення	• використання онлайн-еквайрингу, QR-платежів, POS-терміналів та мобільних платіжних систем, які дозволяють приймати оплату від клієнтів швидко та без готівки.
Електронний документообіг	• перехід від паперових рахунків, накладних та актів виконаних робіт до електронних версій із цифровим підписом. Це зменшує час обробки документів та знижує ризик помилок.
Автоматизація бухгалтерії та податкового обліку	• інтеграція хмарних бухгалтерських сервісів, які автоматично обробляють банківські виписки, формують звітність та розраховують податки.
Управління грошовими потоками	• застосування програм та мобільних додатків для моніторингу надходжень і витрат у режимі реального часу, що дозволяє своєчасно реагувати на фінансові ризики.
Краудфандинг та альтернативне фінансування	• залучення інвестицій через онлайн-платформи, що особливо актуально для запуску нових продуктів або розширення виробничих потужностей.
Онлайн-кредитування та факторинг	• швидке отримання доступу до обігових коштів без довготривалих банківських процедур.
Інструменти для валютних операцій	• можливість онлайн-купівлі іноземної валюти для оплати імпортової сировини або розрахунків з іноземними замовниками.

Рис. 3.4. Основні потенційні напрями застосування FinTech в діяльності ТОВ “АКЦІОНЕР” (побудовано автором за даними [71, 72])

Крім того, застосування цифрових фінансових інструментів в діяльності малого підприємства з виробництва гуми може забезпечити прогнозування фінансових потоків, коли на основі ретроспективного аналізу та ринкових тенденцій система прогнозує майбутні надходження і витрати, що дозволяє планувати закупівлі та інвестиції. В цілому, впровадження FinTech на малому підприємстві з виробництва гуми, зокрема, в діяльність

ТОВ “АКЦІОНЕР”, може відбуватися на всіх етапах фінансової діяльності, забезпечуючи переваги, а також викликаючи ризики, наведені на рис. 3.5.

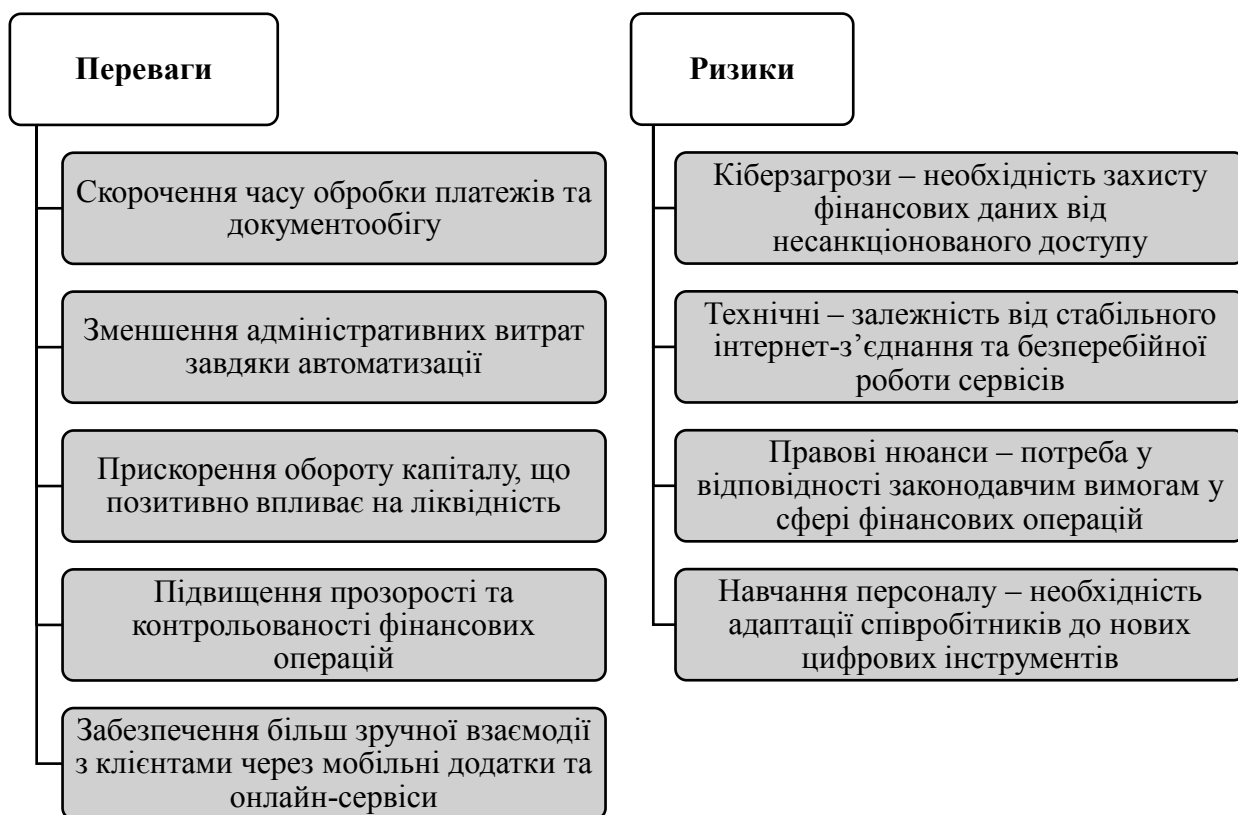

Рис. 3.5. Переваги та ризики використання FinTech на малому підприємстві з виробництва гуми (побудовано автором за даними [70-73])

Враховуючи умови функціонування підприємства, обмеженість фінансових ресурсів, а також всі переваги та ризики застосування цифрових фінансових технологій (рис. 3.5), наразі ТОВ “АКЦІОНЕР” рекомендовано запровадити в свою діяльність онлайн-факторинг для закупівлі каучуку. Постачальники будуть отримувати оплату одразу після відвантаження, а підприємство розраховується з факторинговою компанією через 30 днів. Це дозволить уникнути касових розривів і зберегти оборотні кошти для поточних потреб.

Так, починаючи з 2022 р. і по теперішній час, у зв'язку із початком повномасштабних воєнних дій в Україні та відповідним погіршенням умов господарської діяльності, ТОВ “АКЦІОНЕР” зіткнулося з проблемою нестачі

обігових коштів, необхідних, в т.ч. для своєчасної закупівлі каучуку та іншої сировини і матеріалів, яких немає в наявності серед запасів підприємства та які необхідні для виконання індивідуальних замовлень клієнтів. Проблема не вирішується простим отриманням передоплати від замовників, оскільки значна частина логістичних зав'язків була зруйнована в 2022 р. і для поставок необхідної сировини і матеріалів потребується значно більше часу, ніж зазвичай. В результаті – вимушені затримки та простої навіть при наявності достатньої кількості замовлень. Водночас, постачальники вимагають передоплату або короткі терміни оплати (7-10 днів), тоді як власні замовники ТОВ “АКЦІОНЕР” часто оплачують продукцію з відстрочкою (30-60 днів). Це створює касові розриви та загрозу зупинки виробництва.

Проаналізувавши ситуацію, що склалась, рекомендовано впровадити в діяльність підприємства сучасний фінансовий інструмент – онлайн-факторинг (цифрову платформу для фінансування рахунків-фактур).

Застосування онлайн-факторингу дозволить ТОВ “АКЦІОНЕР”:

- отримати до 90% суми відвантаженого товару відразу після виставлення рахунка клієнту;
- використовувати отримані кошти для закупівлі каучуку та інших матеріалів;
- передати ризики збору заборгованості факторинговій компанії.

Схему закупівлі каучуку та інших сировини і матеріалу при використанні онлайн-факторингу наведено на рис. 3.6.

Використання онлайн-факторингу забезпечить для ТОВ “АКЦІОНЕР”:

- Скорочення виробничих простоїв до нуля.
- Можливість отримати знижку від постачальника каучуку за швидку оплату (економія 2–5% на партії).
- Поліпшення платіжної дисципліни та прогнозованості грошових потоків.
- Зниження потреби у обігових коштах.

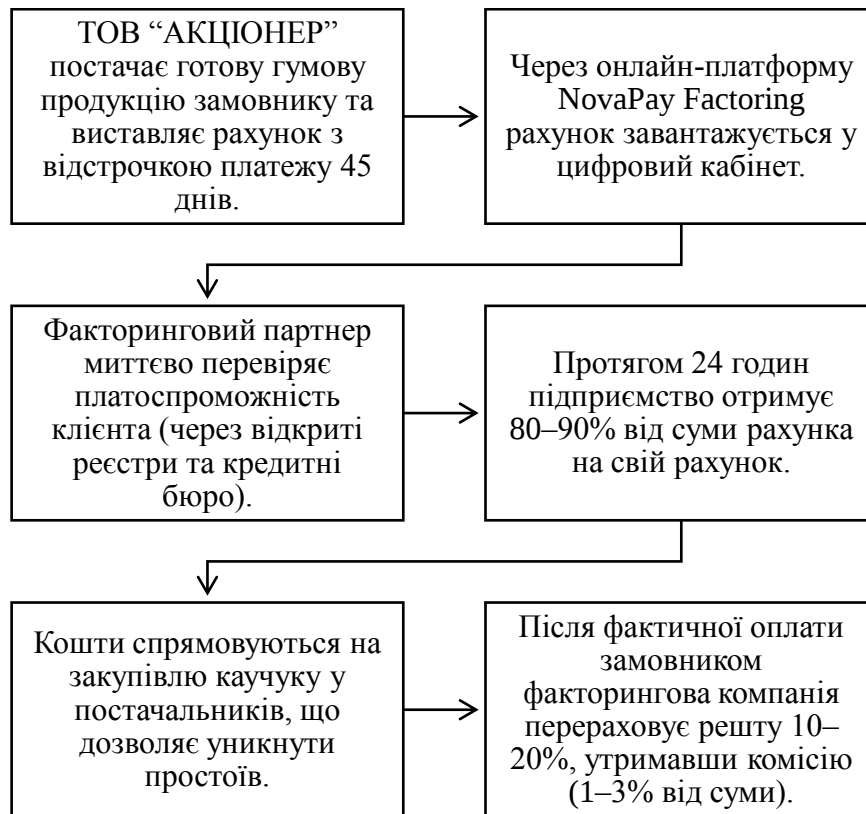

Рис. 3.6. Схема онлайн-факторингу, що рекомендується ТОВ "АКЦІОНЕР"

Водночас, підприємство може зіштовхнутися із наступними недоліками застосування онлайн-факторингу:

- Додаткові витрати на факторингову комісію, які найчастіше компенсуються знижками від постачальників.
- Необхідність роботи з перевіреними клієнтами, яких готовий профінансувати факторинг-партнер.
- Можливість відмови у фінансуванні за умов високого ризику неплатежу.

Нижче наведено розрахунок впливу онлайн- факторингу на фінансові показники ТОВ "АКЦІОНЕР". Так, умови запровадження онлайн-факторингу наведено в табл. 3.2.

Умови запровадження онлайн-факторингу для ТОВ “АКЦІОНЕР”

Параметри	Значення
Потенційна виручка за рік, тис. грн.	2200
Частка втрати продажів без факторингу	25-35 %
Реалізована виручка без факторингу, тис. грн.	1568
Собівартість як % від виручки	80 %
Частка каучуку в собівартості	50 %
Знижка постачальника при швидкій оплаті	3%
Ставка факторингу (за інвойс/45 днів)	2%
Аванс за факторингом	85%
Середні дні у запасах	20
Відстрочка клієнтів	45
Відстрочка постачальників	0

Результати запровадження факторингу, а також порівняння фінансових показників до та після наведено у табл. 3.3.

Аналіз даних табл. 3.3 ілюструє, що застосування в діяльності ТОВ “АКЦІОНЕР” онлайн-факторингу сприятиме зростанню фінансових результатів діяльності підприємства. Так, за рахунок впровадження онлайн-факторингу передбачається зростання доходів підприємства на 30 %, тобто на 470,4 тис. грн.; фінансовий результат до оподаткування, за умови незмінних величини інших витрат, зросте більше, ніж в 6 разів (на 110,4 тис. грн.); чистий прибуток також зросте більше, ніж в 6 разів (на 84,1 тис. грн.).

**Результати запровадження онлайн-факторингу в діяльність
ТОВ “АКЦІОНЕР”**

Показники	Діюча система управління фінансовими результатами	Після запровадження онлайн-факторингу
Операційні показники		
Виручка, тис. грн.	1568	2038,4
Собівартість, тис. грн.	1254,4	1630,7
Інші витрати, тис. грн.	294,3	294,3
Економія від знижки постачальника, тис. грн.	—	48,9
Комісія факторингу, тис. грн.	—	32,6
Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн.	19,3	129,7
Чистий прибуток, тис. грн.	15,8	99,9
Грошовий цикл та інкасація		
Середні дні у запасах	45	6.8
Відстрочка клієнтів	20	20
Відстрочка постачальників	65	26.8
Грошові потоки		
Кошти “сьогодні”, тис. грн.	0 грн	1732,6
Кошти через 45 днів, тис. грн.	1568,0	305,8
Разом інкасація за цикл	1568,0	2038,4

Таким чином, очікується, що запровадження онлайн-факторингу на ТОВ “АКЦІОНЕР” сприятиме стабілізації фінансових потоків підприємства, скороченню дефіциту сировини та збільшенню обсягів виробництва без залучення додаткового банківського кредитування та, як результат, призведе до зростання рівнів фінансових результатів. Дана цифрова фінансова технологія забезпечить підприємству конкурентну перевагу на ринку, підвищить гнучкість у взаємодії з постачальниками та зміцнить позиції у відносинах з клієнтами. Крім того, реалізація даного проєкту та відповідне зростання величини чистого прибутку підприємства зробить можливим фінансування подальшого впровадження FinTech-технологій в діяльність ТОВ “АКЦІОНЕР”, що є перспективним та, імовірно, сприятиме підвищенню

ефективності фінансового управління, зниженню витрат та прискоренню оборотності капіталу.

Висновки до третього розділу

У третьому розділі було розроблено систему практичних заходів, спрямованих на вдосконалення управління прибутком та підвищення економічної ефективності діяльності ТОВ “АКЦІОНЕР” шляхом модернізації обліково-аналітичної системи та впровадження інноваційних FinTech-рішень. Розділ містить комплексні пропозиції, що охоплюють організаційні, методичні, технічні та інвестиційні аспекти.

Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення передбачає впровадження автоматизованих систем збору та обробки даних, розширення функціоналу управлінської звітності, запровадження методів економіко-математичного моделювання та прогнозування фінансових результатів. Це забезпечує формування оперативної, повної та релевантної інформації, необхідної для ухвалення своєчасних управлінських рішень.

Розроблені напрямки впровадження цифрових фінансових технологій довели свою ефективність у контексті управління прибутком підприємства. Застосування FinTech-інструментів, зокрема систем електронного документообігу, сервісів cash-flow management, автоматизованих платформ для бюджетування та прогнозування, сприяє мінімізації фінансових ризиків, підвищенню точності прогнозів, оптимізації оборотного капіталу та скороченню часу на виконання фінансових операцій.

У межах розділу було також обґрунтовано цифрову трансформацію фінансово-аналітичної системи ТОВ “АКЦІОНЕР”, що потенційно призведе до зростання прибутку, підвищення ефективності управління витратами, скорочення трудомістких процесів, а також покращення контролю за рухом фінансових ресурсів.

ТОВ “АКЦІОНЕР” досить обмежено застосовує FinTech в своїй діяльності. Однак, підприємство зіткнулося з проблемою нестачі обігових коштів, необхідних, в т.ч. для своєчасної закупівлі каучуку та іншої сировини

і матеріалів. Результат – вимушені затримки та простої навіть при наявності достатньої кількості замовлень, касові розриви та загрозу зупинки виробництва. Було запропоновано запровадження онлайн-факторингу.

Аналіз зміни фінансових показників діяльності проілюстрував, що застосування в діяльності ТОВ “АКЦІОНЕР” онлайн-факторингу сприятиме їх зростанню, а також стабілізації фінансових потоків підприємства, скороченню дефіциту сировини та збільшенню обсягів виробництва без залучення додаткового банківського кредитування. Таким чином, впровадження даної цифрової фінансової технології є економічно ефективним, а подальше впровадження FinTech-технологій в діяльність ТОВ “АКЦІОНЕР” є перспективним.

Отже, рекомендації є комплексними, практично орієнтованими та відповідають сучасним тенденціям цифрової трансформації бізнесу. Реалізація запропонованих рішень дозволить ТОВ “АКЦІОНЕР” підвищити рівень фінансових результатів та фінансової стійкості, отримати конкурентні переваги та забезпечити довгострокове стратегічне зростання за рахунок оптимізації управління прибутком і впровадження інноваційних фінансових технологій.

ВИСНОВКИ

У першому розділі було здійснено комплексне теоретичне узагальнення сутності прибутку та сучасних підходів до управління ним в умовах цифрової трансформації економіки. Виявлено, що прибуток є ключовим індикатором його стійкості, конкурентоспроможності та здатності до інноваційного розвитку. Управління прибутком має стратегічне значення та потребує застосування багаторівневого, інтегрованого підходу.

Сучасна парадигма управління прибутком ґрунтується на поєднанні класичних фінансових методів та інструментів цифрової аналітики, що забезпечують глибше та більш динамічне бачення фінансових процесів. Особливої ваги набувають FinTech-рішення, які дають можливість автоматизувати процеси планування, контролю, прогнозування, моделювання альтернативних управлінських сценаріїв. Визначено основні складові ефективного управління прибутком, проаналізовано вплив якості й повноти обліково-аналітичної інформації на обґрунтованість управлінських рішень, що підтверджує необхідність модернізації аналітичної інфраструктури підприємств.

Формування ефективної моделі управління прибутком потребує комплексної трансформації: від удосконалення традиційної системи бухгалтерського обліку до використання хмарних платформ, систем ВІ-аналітики, цифрових фінансових сервісів та інструментів автоматизації. Саме ці технології створюють основу для оперативного контролю фінансових потоків, підвищення прозорості процесів та зниження рівня фінансових ризиків.

За результатами проведено у другому розділі аналізу було зроблено висновок, що ТОВ “АКЦІОНЕР” – сучасний виробник гумових виробів, який з 1992 року успішно працює на ринку України, оперативно реагуючи на його потреби та постійно розвиваючись. ТОВ “АКЦІОНЕР” є малим підприємством та має просту організаційну структуру. Підприємство

виробляє в основному: неформові ГТВ (шнури, профілі, ущільнювачі, конвеєрні стрічки); формові ГТВ (формові деталі для кульових млинів, ущільнення, техпластини тощо); сирі гумові суміші різного призначення; промислові клеї тощо.

Протягом періоду виробництво на ТОВ “АКЦІОНЕР” стало значно менш фондомістким, що свідчить про більш ефективне використання наявних основних фондів. При цьому зріс знос основних засобів, що є негативним явищем. Основні засоби підприємства мають бути оновлені. Це підтверджується тим, що протягом періоду майже не відбувалось оновлення та вибуття основних засобів. Водночас, зросла ефективність використання основних засобів, про що свідчить динаміка показників фондовіддачі та рентабельності основних засобів.

Протягом 2020-2024 рр. спостерігалось суттєве зростання фінансових результатів діяльності підприємства. Зокрема, більш, ніж в 2 рази зріс чистий дохід. В цілому ТОВ “АКЦІОНЕР” є ліквідним. Загальний коефіцієнт покриття свідчить про можливість нормального функціонування підприємства при наявності достатньої кількості вільних грошових ресурсів. Коефіцієнти швидкої та абсолютної ліквідності також знаходились протягом 2020-2024 років (крім 2022 року) на рівнях, вищих за нормативні.

ТОВ “АКЦІОНЕР” є абсолютно фінансово стійким, тобто всі запаси підприємства покриваються власними коштами, підприємство не залежить від зовнішніх кредиторів, що трапляється нечасто. Однак, абсолютна фінансова стійкість не є ідеальною, оскільки використання лише власного капіталу негативно впливає на фінансові результати діяльності ТОВ “АКЦІОНЕР” та значно обмежує можливість розвитку через стримування ділової активності. Аналіз показників ділової активності свідчить про те, що її рівень є недостатнім, а динаміка в цілому негативною, за винятком оборотності активів. Незважаючи на надмірно низьку ризикованість і, як результат, недостатню ділову активність, діяльність ТОВ “АКЦІОНЕР” протягом періоду, що аналізується, в цілому, була рентабельною.

Тенденції цифровізації бізнесу в Україні в цілому відповідають глобальним тенденціям впровадження цифрових технологій та, зокрема Fintech. Водночас, спостерігаються певні особливості, пов'язані з інфраструктурою, безпекою та готовністю бізнесу до швидких технологічних змін. В сучасних умовах цифровізація є не лише можливістю для підвищення конкурентоспроможності українських підприємств, але й необхідністю для їх стабільного функціонування в умовах динамічних змін зовнішнього середовища.

Цифрові технології стають основою для збільшення продуктивності у різних секторах економіки України та у світі, зменшуючи витрати та покращуючи ефективність процесів. Водночас вони є рушієм для інновацій, допомагаючи створювати нові продукти, послуги та бізнес-моделі, які змінюють наявні ринки та відкривають нові перспективи. Зазначене створює передумови для сталого економічного зростання та конкурентоспроможності на світовому ринку.

У третьому розділі було розроблено систему практичних заходів, спрямованих на вдосконалення управління прибутком та підвищення економічної ефективності діяльності ТОВ “АКЦІОНЕР” шляхом модернізації обліково-аналітичної системи та впровадження інноваційних FinTech-рішень. Пропозиції охоплюють організаційні, методичні, технічні та інвестиційні аспекти.

Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення передбачає впровадження автоматизованих систем збору та обробки даних, розширення функціоналу управлінської звітності, запровадження методів економіко-математичного моделювання та прогнозування фінансових результатів. Це має забезпечити формування оперативної, повної та релевантної інформації, необхідної для ухвалення своєчасних управлінських рішень.

Розроблені напрямки впровадження цифрових фінансових технологій довели свою ефективність в управлінні прибутком підприємства. Застосування FinTech-інструментів, зокрема систем електронного

документообігу, сервісів cash-flow management, автоматизованих платформ для бюджетування та прогнозування, сприяє мінімізації фінансових ризиків, підвищенню точності прогнозів, оптимізації оборотного капіталу та скороченню часу на виконання фінансових операцій.

У межах розділу було також обґрунтовано цифрову трансформацію фінансово-аналітичної системи ТОВ “АКЦІОНЕР”, що потенційно призведе до зростання прибутку, підвищення ефективності управління витратами, скорочення трудомістких процесів, а також покращення контролю за рухом фінансових ресурсів.

ТОВ “АКЦІОНЕР” досить обмежено застосовує FinTech в своїй діяльності. Водночас, підприємство зіткнулося з проблемою нестачі обігових коштів, необхідних, в т.ч. для своєчасної закупівлі каучуку та іншої сировини і матеріалів. Результат – вимушені затримки та простої навіть при наявності достатньої кількості замовлень, касові розриви та загрозу зупинки виробництва. Було запропоновано запровадження онлайн-факторингу.

Аналіз зміни фінансових показників діяльності проілюстрував, що застосування в діяльності ТОВ “АКЦІОНЕР” онлайн-факторингу сприятиме їх зростанню, а також стабілізації фінансових потоків підприємства, скороченню дефіциту сировини та збільшенню обсягів виробництва без залучення додаткового банківського кредитування. Впровадження даної цифрової фінансової технології є економічно ефективним, а подальше впровадження FinTech в діяльність ТОВ “АКЦІОНЕР” є перспективним.

Отже, рекомендації є комплексними, практично орієнтованими та відповідають сучасним тенденціям цифрової трансформації бізнесу. Реалізація запропонованих рішень дозволить ТОВ “АКЦІОНЕР” підвищити рівень фінансових результатів та фінансової стійкості, отримати конкурентні переваги та забезпечити довгострокове стратегічне зростання за рахунок оптимізації управління прибутком і впровадження інноваційних фінансових технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бланк І. А. Управління прибутком. 2-ге вид. Київ: Ника-центр, Эльга, 2002. 752 с.
2. Брігхем Є. Ф. Основи фінансового менеджменту: підручник / пер. з англ. Київ: Молодь, 1997. 1000 с.
3. Поддєрьогін А. М. Фінансовий менеджмент: підручник / за ред. А. М. Поддєрьогіна. Київ: КНЕУ, 2005. 536 с.
4. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства: підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. Київ: КНЕУ, 2008. 528 с.
5. Фінанси підприємств: навчальний посібник / [Ситник Н. С., Смолінська С.Д., Ясіновська І.Ф.]; за заг. ред. Н. С. Ситник.- Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. - 402 с.
6. Павлишенко М. М., Сивуля Л. А. Значення прибутку підприємства в ринковій економіці. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltu/17_4/172
7. Кармінська-Бєлоброва М. В. Механізм управління прибутковістю підприємства. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?PDF/Nvbdfa_2013_1_16.pdf
8. Ногіна С. Шляхи вдосконалення формування і розподілу прибутку. Економічний аналіз. 2011. № 8. С. 283–286.
9. Андріяш А. С., Могилова А. Ю. Особливості управління прибутком підприємства. Молодий вчений. 2014. № 6(1). С. 68–70.
10. Ткаченко Є. Ю. Управління формуванням прибутку в процесі господарської діяльності підприємств машинобудування: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.01. Запоріжжя, 2006. 20 с.
11. Хринюк О. С., Сябер Є. О. Прибуток підприємства та економічні методи управління його формуванням. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2018. № 4 (103). С. 139–144.

12. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>
13. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>
14. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 № 1576-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>
15. Гайдаржийська О. М., Бондаренко О. М., Івченко М. Ю. Порядок формування і використання прибутку підприємства в бухгалтерському обліку. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. Вип. 21, ч. 1. С. 38–41.
16. Kou G. та ін. FinTech: a literature review of emerging financial technologies. 2025.
17. Tong X. та ін. Empirical analysis of the impact of financial technology on ... ScienceDirect, 2025.
18. Wang W. The Impact of FinTech on Financial Institution Performance. 2025.
19. Li Q. Analytical Study of Financial Accounting and Management. PMC, 2022.
20. Barreto A. Advancements in Management Accounting and Digital Technologies: a systematic literature review. 2025.
21. Wen H. How FinTech improves financial reporting quality? 2023.
22. ResearchGate — Does fintech lead to better accounting practices? 2023.
23. Bogaard H. Literature review on financial technology and competition. BIS, 2024.
24. Держава у смартфоні: Дією користується понад 20 мільйонів українців. Міністерство цифрової трансформації України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/derzhava-u-smartfoni-diieiu-korystuietsia-ponad-20-milioniv-ukraintsiv>

25. Про схвалення Стратегії цифрового розвитку інноваційної діяльності України на період до 2030 року: Розпорядження КМУ від 31.12.2024 № 1351-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1351-2024-p#Text>
26. Гуменюк В. С. Теоретичні основи управління прибутком підприємств. Інфраструктура ринку. 2018. № 20. С. 50–55.
27. Николишин С. Є. Прибуток підприємства та особливості управління ним. Молодий вчений. 2017. № 2 (42). С. 299–303.
28. Кошельок Г. В. Методика проведення стрес-тестування ризиків грошових потоків підприємства. Приазовський економічний вісник. 2017. № 5 (05). С. 143–149.
29. Мартиненко В. П., Кушик І. Л. Оцінка управління процесом формування прибутковості суб'єкта господарювання. Інфраструктура ринку. 2018. № 17. С. 163–168.
30. Куцик П. О., Головацька С. І. Оцінка ефективності контролінгу в системі управління підприємства. Економічний аналіз. 2017. Т. 27, № 2. С. 145–155.
31. Ніпіаліді О. Практика управління прибутком підприємств в умовах проциклічності економіки. Міжнародний науковий журнал. 2016. № 3. С. 19–30.
32. Гринів Л. В., Вачіль О. П. Методи оцінки ефективності прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності. Вісник Прикарпатського університету. Економіка. 2015. Вип. 11. С. 292–296.
33. Сьомкіна Т. В., Гужавіна І. В., Згурська О. М. Методологічні засади управління прибутком торговельного підприємства. Економіка. Менеджмент. Бізнес. 2020. № 1 (31). С. 107–113. DOI: 10.31673/2415-8089.2020.011713.
34. Терещенко О. О. Фінансовий менеджмент. Київ: КНЕУ, 2019. 556 с.
35. Методичні рекомендації щодо порядку проведення стрес-тестування в банках України: постанова НБУ № 460 від 06.08.2009.

36. Кириленко Л. Л. Фінансовий аналіз: сучасні методи і практичні аспекти. Львів: Новий Світ, 2020. 324 с.
37. Kaplan R., Norton D. The Balanced Scorecard: Translating Strategy into Action. Boston: Harvard Business School Press, 2021.
38. Савчук В. П. Контролінг як інструмент управління прибутком підприємства. Економіка і управління. 2022. № 3. С. 45–52.
39. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г. Економічна діагностика підприємства. Львів: Інтелект-Захід, 2021. 412 с.
40. Стрішенець О. Аналітичні підходи до управління прибутком підприємства. Економічний часопис СНУ ім. Лесі Українки. 2018. № 2. С. 18–25.
41. ТОВ “Акціонер”. Opendatabot. URL: <https://opendatabot.ua/c/13729197>
42. Ситник Н. С. та ін. Фінанси підприємств. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2020. 402 с.
43. Форум цифрової трансформації 2.0. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-technology/3335093>
44. Попова Л. В. Світовий досвід цифровізації ринкових відносин. Економіка і регіон. 2024. № 3 (94). С. 72–77.
45. Перішко Н. П. Вплив цифровізації на економіку: переваги та ризики. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/12/146.pdf>
46. Кужда Т., Луциків І. Дослідження стану цифрового розвитку в Україні. Галицький економічний вісник. 2022. № 5–6.
47. Україна покращила позиції у цифровому урядуванні. URL: <https://interfax.com.ua/news/telecom/1015169.html>
48. IMD World Digital Competitiveness Ranking 2023. URL: <https://www.imd.org/>
49. Здреник В., Грод А., Очеретко Б., Бохонський В. Вплив цифрових технологій на розвиток бізнесу. Економічний аналіз. 2024. Т. 34. № 2.
50. Калінін А. Є. Аналіз тенденцій цифровізації бізнесу. Сталий розвиток економіки. 2024. № 4 (51). С. 57–65.

51. Бородкіна О. С. Системи ERP у сучасному бухгалтерському обліку. Київ: КНЕУ, 2020. 214 с.
52. IFAC. Digital Transformation in Accounting. New York, 2022.
53. Голов С. Ф. Управлінський облік. Київ: Лібра, 2021. 512 с.
54. МСБО 8 “Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки”. Київ: Мінфін України, 2019. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/IAS%208_ukr.pdf.
55. Крамаренко Г. О. Фінансовий аналіз. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 360 с.
56. Sheel J. Cost Control in Manufacturing. London: Routledge, 2018.
57. Horngren Ch. Cost Accounting. New York: Pearson, 2022.
58. Колдунова Н. Д. Інформаційні системи в аналітиці. Харків: ХНЕУ, 2021.
59. Kaplan R., Norton D. Balanced Scorecard. Boston: Harvard Press, 2020.
60. Кузьмін А. М. Управлінська звітність підприємства. Київ: КНЕУ, 2022.
61. Писаренко Т. В. Кадрове забезпечення цифрової економіки. Київ: НАН України, 2021.
62. Лігоненко Л. О. Економіка підприємства. Київ: КНЕУ, 2021.
63. EBRD. Digital Transformation of SMEs. London, 2022.
64. Білик М. Д. Фінансовий менеджмент. Київ: КНЕУ, 2020.
65. PwC. Global AI Study. London, 2021.
66. Deloitte. Blockchain in Finance. London, 2023.
67. Kotler Ph. Marketing 5.0. New York: Wiley, 2021.
68. McKinsey & Company. McKinsey Technology Trends. Outlook 2022. URL: <https://www.mckinsey.com/~media/mckinsey/business%20functions/mckinsey%20digital/our%20insights/the%20top%20trends%20in%20tech%202022/mckinsey-tech-trends-outlook-2022-full-report.pdf>
69. 10 прогнозів Gartner для сфери ІТ на 2023 та наступні роки. Blog.imena.ua. URL: <https://www.imena.ua/blog/10-gartner-it-predictions-for-2023>.

70. Gai K., Qiu M., Sun X. A survey on FinTech. Journal of Network and Computer Applications. 2018. №103. С. 262–273.
71. Визначення ERP (Oracle). URL: <https://www.oracle.com/ua/erp/what-is-erp/>
72. Philippon T. The FinTech Opportunity. NBER Working Paper No. 22476, 2016.
73. World Bank Group. Fintech and SMEs. 2020. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099735004212257410/pdf/P17300606103440d8083ca064c26ca7f8dc.pdf/>
74. Національний банк України. Стратегія розвитку фінансового сектору України. 2023.

ДОДАТКИ